יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 278 | Łódź, Poniedziałek, 4 grudnia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ט"ז כסלו תרצ"ד | № 278

Apres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ליטווינאוו ביי מוסאליני'ן

זיי האבן געהאט צווישן זיך א לאנגע הארציגע געשפרעך

ר ו י ם, 3 (ספ. טעל.)

מוסאליני האט היינט ביינאכט אויפגענומען דעם סאוויעטישען קאמיסאר פאר אויסערן-ענינים ליטווינאוו און געהאט מיט איהם א לאנגען און הארציגען געשפרעך.

דער שעף פון דער איטאליענישער רעגירונג און ליטווינאוו האבען ארומגערעדט פראבלעמען פון דער אויסערן-פאליטיק, אפשטעלענדיג זיך ספעציעל אויף די ענינים, וואס זענען נוגע דירעקט איטאליע און די סאוויעטען.

מ'האט בעטראכט די פראגען פון פאר-בעסערען די אלגעמיינע פאליטישע סיטואציע אינ'ם גייסט פון דעם איטאליעניש-סאוויעטישען פריינדשאפטס פאקט, וואס איז נישט לאנג צוריק געשלאסען געווארען.

ביידע מלוכה-מענער האבען אנערקענט, אז ס'דארף זעהן ווי אמשנעלסטען אויסטוישען די ראטיפיקאציע-דאקומענטען.

געמיינזאמער פראנט פון דער קליינער אנטאנט

געגען דער רעוויזיאניסטישער פראפאגאנדע פונ'ם גראף בעטלען אין לאנדאן

ל א נ ד א ן, 3 (ספ. טעל.)

די דיפלאמאטישע מלוכה-פארשטעהער פון דער קליינער אנטאנט אין לאנדאן האבען געמיינזאם אינטערוועניר(ט) אינ'ם בריטישען אויסערן-מיניסטעריום וועגען די אונטערהאנדלונגען, וואס קומען איצט פאר צווישען דייטשלאנד און ענגלאנד, פּראָ-עסטירענדיג גלייכצייטיג געגען דער רעוויזיאניסטישער קאמפאניע, וואס עס פיהרט לעצטענס אין גרויס-בריטאניען דער געוועז. אונגארישער פרעמ-גראף בעטלען.

דער גראף בעטלען פערברענגט שוין אין ענגלאנד 2 וואכען און האלט פיל רעפעראטען וועגען רעווידירען דעם שלום-טראקטאט פון טריאנאן.

די דיפלאמאטישע פארשטעהער פון דער קליינער אנטאנט האבען גלייכצייטיג געמעלדעט דעם מיניסטער סיימאן מכּוח געהעגטערע אויפ-קלעהרונגען בנוגע די אונטערהאנדלונגען, וואס זאלען געפיהרט ווערען דורך ענגלאנד און איטאל-יען וועגען ענדערען דעם סטאטוט פון דער פעלקער-ליגע.

דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער פעלקער-ליגע, אווענאל וועט וועגען דעם ענין אפהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן מינ. סיימאן דעם 12 ד. ח.

נאך היטלער'ס שלום-רייד

פ א ר י ז, 3 (ספ. טעל.)

דער קריגס-מיניסטער דאלאדיע האט דעלע-גירט אויף אנ'אינספעקציע פון דער מזרח-גרעניץ דעם וויצע-מיניסטער גוּאי לאשאמבר.

זיין אויפגאבע וועט זיין צו אונטערזוכען די פארטיפיצירטע שטחים אין דער הינזיכט פון אינ-סטאלאציע.

די אינספעקציע וועט זיך אנהויבען אין מעץ.

דער שטורעם אויפ'ן שווארצען און קאספישען ים

מ א ס ק ו ו א, 3 (ספ. טעל.)

בעת'ן איצטיגען שטורעם איז אין דעם באטהומער היסקער פארט צושמעטערט געווארען און אונטער געגאנגען די ענגלישע שיף „פולטשעלא". נאך פיל שיפען האבען זיך אנגעריסען פון די אנקערס און זענען אוועק אין אפענעם ים.

עס זענען אויך צושמעטערט געווארען די סאוויעטישע שיפען „פאדוויג" און „סערגעי".

די ראטונגס-אקציע דויערט.

גראנדיעזע לויה פון טשארטקאווער רבי'

5 טויזענד מאן זיך בעטייליגט אין דער לויה. — ספעציעלע צוגען פון אעראפלאנען.

ווער וועט זיין ממלא מקום?

קריסטליכע גייסטליכע אינ'ם לויה-צוג

ווי ע ן, 3 (יט"א טעלעגראפיש).

די לויה פון טשארטקאווער רבין איז געווען זעהר א גרויסע, ס'האבען זיך אין איהר בעטייליגט פינף טויזענד מאן. ס'זענען אויך געקומען דעלע-גאטען פון די שכנות'דיגע לענדער. ס'זיינען אנגע-קומען ספעציעלע צוגען און אעראפלאנען.

די מטה האט מען געטראגען פון דער וואוי-נונג בי'ן אליפ'ן בית-החיים. די לויה, וועלכע האט געדויערט 4 שעה, איז אדורך אין דער בעסטער ארדנונג. אינ'ם לויה-צוג האט מען אויך געזעהען דעלע-אציעס פון קריסטליכע גייסטליכע.

ווער ס'וועט זיין דער ממלא-מקום איז נאך נישט בעוואוסט, מחמת ס'האבען זיך געשאפען צוויי צדדים: איין צד רופט אן דעם ממלא-מקום, דעם זוהן נחום מאטעלע, און דער צווייטער צד האלט, אז ממלא-מקום דארף זיין דער יונגער זוהן ר' בערעניו.

שטרענגע אזהרה פון לאדזער ראבינאט

צו דער יודישער בעפעלקערונג

היינט איז דער ערשטער טאג, וואס די שחיטה אין לאדז ווערט פאר אלס איבערגענומען דורך דער יודישער קהלה.

היות עס איז פאראויסצוזעהן, אז די שעכטער, וועלכע שטעלען א ווידערשטאנד, וועלען נישט שעכטען אין לאדז, נאר אריינפיהרען בשר חוץ, מאכען מיר נאכאמאל אויפמערקזאם אלע יודען, וואס זענען נזהר אין מאכלות אסורות, אז ס'איז אסור פון בשר חוץ.

דער דאזיגער אסור, וואס שטאמט נאך פון קדמונים איז חל אויף אלע אריינגעפיהרטע פליישען, דערונטער אויך פון באינער שעכטהויז.

מיר האלטען פאר אונזער חוב מזהיר צו זיין די גאנצע יודישע בעפעלקערונג, נישט עובר זיין חס ושלום אויף דעם הארבען אסור, וועלכער איז אויף דער נעכטיגער זיצונג דורכ'ן גאנצען ראבינאט פערשטארקט געווארען.

מיר האבען גלייכצייטיג פערווערט די מנקרים צו טרייבערן פלייש אפילו פון לאדזער שחיטה אין יענע „יאטקעס", וועלכע פערקויפען ביי זיך פון פרעמדער שחיטה, אזוי ארום קען מען נכשל ווערען, א חוץ איז אסור פון בשר חוץ, אויך איז אסורים פון דם און חלב.

קויפען כשר פלייש קען מען נאר ביי יענע קצבים, וועלכע האלטען אויסשליסליך פלייש פון לאדזער שחיטה, וואס איז פערזען מיט'ן שטעמפעל „בהשגחת לאדזער ראבינאט"

אלע אנדערע פליישען זענען דורכאויס טריפה.

ועד הרבנים לעדת לודז

לאדז, ט"ז כסלו תרצ"ד.

6593

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזן

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיאטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט.
זונטאג פון 10—1 בײטאג.
אלע ארט אנאליזען.
אר ארבייטסלאזע לעמשניצע-פרייזן

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און טקלערא-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן יעד: 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס'איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פעראיין „עזרת עניים"
נאדלודמא 8, טעל. 153-99
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.
שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
צאהנשטיקעס און דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אבצאהל
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאה-לונגען.
די פערוואלטונג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין חשוב'ן חבר
שמעיה קאושעץ
צוליב'ן טויט פון זיין אונפער-געסליכען פאטער
ר' פישל ז"ל
זיי געטרייסט מיט די טראדיציא-נעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
שלמה נוסבוים.

גרעסטער אויסוואהל ביי
Szczęśliwy
— פון —
מענער-רעשטען
אויף אנציגער און פאלטענס, ביליצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטן מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרייזן.
יעדער קויפער בעקומט ראבאט.
קומט און איבערצייגט אייך!
5 נאוואמיעסקא 5
ביי R. Szczęśliwy
פראנט 2-טער שטאק
געדענקט דעם אדרעס.

„לינת הצדק"
לאדז, ציגעל-גאס 17
דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אוונט און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציא-ליסט, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סא-לוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
6270

שלאסעריי-ארבייטען.
ווי אויך וויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל-בעארבעטונגען, מא-שינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

פאר גאלד, בריליאנטען און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

בעקאנטמאכונג.
דער קאמארנער רבי
שליט"א פון פאביאניץ
קומט מארגען דינסטאג קיין לאדז און וועט איינשטעהן ביי
ר' הערצקע בעקער
פולנאצנא 10, וו. 35.

DR. MED.
FAMILIER
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 62
נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמ. און פון 6.30 ביז 7.30 ביינאכט

קאלאניסטען אין ארץ-ישראל

ווערען מוזען היטען שבת-רוה

אזא פונקט ווערט זיך געפינען ביים שליסען קאנטראקטען

בערלין, 3 (יט"א טעלעגראפיש). ווי יט"א דערוואוסט זיך, האט דער דירעקטאראט פון יידישען נאציאנאל-פאנד בעשלאסען איינצופיהרען א קלאוזולע ביים שליסען קאנטראקטען מיט די קאלאניסטען, אז זיי מוזען אפהיטען שבת-רוה.

געשטערט א מאסען-מיטינג פון די נאצים

דרעזדן, 3 (יט"א טעלעגראפיש). אין שטעטעל פולדא האבען די נאצים ארגאניזירט א גאסען-דעמאנסטראציע. זיי האבען אויך געוואלט איינארדנען א מאסען-מיטינג. די לעצטע מינוט האט די מאכט דעם מיטינג פארווערט.

נעכטיגע שטורמישע וואהלען אין שפאניען

מאדריד, 3 (ספ. טעל.)

פון מאדריד איז מען מודיע, אז אין 12 פראווינצען אין שפאניען זענען היינט פארגעקומען נייע וואהלען, מיט'ן צוועק צו אויסבאלאטירן 95 דעפוטאטען אין די קארטעזען.

דער גאנצער טאג איז אדורך אונטער'ן צייכען פון אומבעהויערער אנשטרענגונג.

דער פערלויף פון די וואהלען איז געווען זעהר א שטורמישער און איז געווען רייך אין סקאנדאליעזע און בלוטיגע צוזאמענשטויסען. א גאנצען טאג זענען פארגעקומען געשלעגען און אינצידענטען אין די גאסען.

דער רעזולטאט איז נאך נישט בעקאנט.

אזוי ווי פאליציי האט שבת אין דערפריה בעקומען ידיעות, דאס עס איז מעגליך אין א רייהע גרעסערע שטעט א פרוב פון א מלוכה-איבערקעהרעניש — זענען אנגענומען געווארען די שטרענגסטע פארהיטונגס-מיטלען.

„ענטוואפענונג, אדער קריג“

מאסקווע, 3 (ספ. טעל.)

ארומרעדענדיג אין אן ארטיקעל א. נ. „ענטוואפענונג, אדער קריג“ די אינטערנאציאנאלע לאגע, טרעט ראדעק שארף ארויס בעגען די אונטערהאנדלונגען, וואס האבען דעם ציל צו אנערקענען פאר דייטשלאנד די רעכט צו פערגרעסערען די בעוואפענונגען.

די סיטואציע נאכן פארלאזען גענף דורך די דייטשען, כאראקטעריזירט דער מחבר מיט פאלגענדע ווערטער:

„מיט'ן מאמענט, וואס די ענטוואפענונגס-קאנפערענץ האט זיך געפונען אויף א בלינד געסעל און דייטשלאנד האט זי פערלאזט, כדי צו האבען בעוועגונגס-פרייהייט — איז איינגעפאלען דאס גאנצע קארטען-הייזעל פון דער פעלקער-ליגע. די גרויסמאכטען האבען זיך בעמיהט אויסצובויען א ניי הייזעל אויפ'ן יסוד פונ'ם פיער-פאקט, אבער דעם דאזיגען פאקט האט פראנקרייך נישט ראטיפיצירט, און ער פערלירט דעם יסוד מיט'ן מאמענט, וואס דייטשלאנד איז ארויס פון דער פעלקער-ליגע.

דעם ארטיסט קאמען האט מען נישט אמפוטירט קיין פוס

פאלשע קלאנגען אין די ארטיסטישע קרייזען

אין דער פרעסע איז דורכגעגאנגען א ידיעה, אז דעם בעקאנטען ארטיסט יוסף קאמען, האט מען צוליב א בלוט-פערגיפטונג, וואס ער האט בעקומען געמוזט אראפנעהמען א פוס, וואס איז אויך אדורכגעפיהרט געווארען אין סטאניסלאווער שפיטאל.

מיר דערוויסען זיך איצט, אז די ידיעה, צום גליק, שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט.. ס'איז טאקע אמת, אז קאמען האט צוליב א שטאך אין פוס, וואס ער האט בעקומען מיט א נאגעל, בעקומען א בלוט-פערגיפטונג. ער געפינט זיך אין שפיטאל, וואו ער ווערט געהיילט, ס'איז אבער נישט פאראן קיין שום נויטווענדיגקייט איהם צו אמפוטירען א פוס.

שפאלטונג ביי די לאדזער כאדעקעס

קארפאנטי ווערט נישט צוגעלאזט צום פסוק...

און ער מוז מיט גארנישט צוריקפאהרען פון לאדז

(אן) מיט 2 וואכען צוריק איז אין לאדז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די כאדעקעס פון דער לאדזער וואיעוואדזשטווע, אויף וועלכען עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וועלכע פערארטיילט די פאליטיק פונ'ם פרעזעס קארפאנטי און אנערקענט זי, אלס אומלכע, וואס איז נישט אין הסכם מיט די אידעאלען פון כאדע און איז שעדליך פאר דער מלוכה און העריבער זאל ער רעזיגנירען פון זיין פרעזעס-אמט.

דעפוטאט קארפאנטי האט נאך דעם דאזיגען צוזאמענפאהר זיך געווענדעט צו דער כאדעקישער צענטראלע פון דער לאדזער וואיעוואדזשטווע, אז זי זאל אויף בעטען, דעם 3. ד. ח. רופען א צוזאמענפאהר פון די כאדעקעס אין דער לאדזער וואיעוואדזשטווע מיט זיין, קארפאנטיס, בעטייליגונג.

דער כאדעקישער קאמיטעט פון דער לאדזער וואיעוואדזשטווע האט זיך אפגעזאגט פון רופען אזא צוזאמענפאהר.

דעמאלט האט קארפאנטי אליין ארויסגעשיקט איינלאדונגען צו זיינע מענשען און גערופען אויף בעכטען א צוזאמענפאהר אין לאדז.

פאקטיש זענען געקומען איניגע דעלעגאטען, אבער די לאדזער פערוואלטונג פון כאדע האט נישט געוואלט אפגעבען דעם „דאם לודאווי“ (פשעיאזד 34) פארן צוזאמענפאהר.

בעת קארפאנטי איז אנגעקומען אין דעם „דאם לודאווי“ איז דארט גראד פארגעקומען א פערזאמלונג פון הויז-וועכטער. קארפאנטי האט געוואלט אויף דער דאזיגער פערזאמלונג רעדען, אבער דא האבען זיך געגענגעשטעלט זיינע געגנער און ס'איז אויסגעבראכען א געשלעג צווישען ביידע צדדים.

שפעטער האט קארפאנטי מיט'ן גענעראל-סעקרעטאר פון דער כאדעקישער צענטראלע קאטשאראווסקי געוואלט אפהאלטען א פערזאמלונג אין אן אנדער לאקאל, אבער אויך דארט האבען זיי די כאדעקעס געשטערט, אזוי אז קארפאנטי האט געמוזט אין סך הכל פערלאזען לאדז מיט דעם, וואס ער איז געקומען, ד. ה. מיט גארנישט.

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

נייע פערארדנונג וועגן „ספולקעס מיט בעגרענעצטער האפטונג“

אויפזיכט

יעדער שותף האט דאס רעכט צו יעדער צייט צו קאנטראלירען די ביכער, דאקומענטען, צו פארדערען א בילאנס און ערקלערונגען. אין די ספולקעס, וואו דער גרונט-קאפיטאל בעטרעפט מעהר ווי 250 טויזענט זלאטעס און ס'זענען פאראן מעהר ווי 50 שותפים, מוז זיין אן אויפזיכטס-ראט אדער רעוויזיאנס-קאמיסיע. די פערוואלטונגס מיטגלידער, ליקווידאטארען און מיטארבייטער פון דער ספולקע טארען נישט פערטרעטען דעם אויפזיכטס-ראט אדער די רעוויזיאנס-קאמיסיע.

דער אויפזיכטס-ראט בעשטעהט מינדעסטענס פון 3 מיטגלידער. זיין קאדענץ דויערט 1 יאהר. די מיטגלידער פון אויפזיכטס-ראט קאנען צו יעדער צייט אפגערופען ווערען. יעדער מיטגליד פון אויפזיכטס-ראט האט דאס רעכט זעלבסטשטענדיג צו קאנטראלירען די אלזייטיגע טעטיגקייט פון דער ספולקע.

די רעוויזיאנס-קאמיסיע מוז בעשטיין פון ווייניגסטענס 2 מיטגלידער. זיי ווערען בעשטימט פונקט, ווי די מיטגלידער פון אויפזיכטס-ראט לויט א בעשלוס, זיי קאנען דעסגלייכען אויך צו יעדער צייט אפגערופען ווערען.

סיי די בעשלוסען פון אויפזיכטס-ראט, סיי די בעשלוסען פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע זענען גילטיג נאר אין דעם פאל, ווען אלע מיטגלידער זענען פערבעטען געווארען אויף דער געגעבענער זיצונג.

אויפ'ן פערלאנג פון א שותף אדער שותפים, וועלכע בעזיצען אורזשאלען אין דער הויך פון מינדעסטענס $^{1}/_{10}$ גרונט-קאפיטאל, קאן דא געריכט בעשטימען רעווידענטען, וועלכע זאלען קאנטראלירען די בוכפיהרונג און די טעטיגקיים פון דער ספולקע.

דעם האנאראר פאר די עקספערטען מוז בעצאהלען לויט דער בעשטימונג פון געריכט דער בעטרעפענדער שותף.

אין פאל, ווען די רעוויזיע ענטדעקט מיסברויכען אדער נישט פארשריפטליכע האנדלונגען מוז די ספולקע אומקעהרען די רעוויזיע-קאסטען.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 07-149

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און ספעסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג:

די מעכטיגסטע לעבענס-דראמע פון דער איצטיגער צייט א. נ.

„די איבריגע“

אין דער הויפט-ראלען:

MAE MARCH, JAMES DON

אויסער'ן פראגראם:

„אין דער מלוכה פון זילבערנעם לייב“

קירצליך: „אונגארישע ליבע“

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ

שבת און זונטאג—12.30 א זייגער ביינאכט

מ'רעדט אויפסניי וועגן א רב פאר לאדז

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג פארגעקומען אן אורדענטליכע זיצונג פון דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג. באלד אין אנהויב איז בעעהרט געווארען מיט אויפשטעהען פון די ערשטער דער אנדענק פון נפטר - געוועזענעם טשארטקאווער רבי ז"ל.

דאן שטעלען די דאזארעס א רייהע אנפראגען: דאזאר פליוואצקי פרעגט פארוואס ס'ווערט נישט אויסגעפיהרט דער בעשלוס פון דער קהלה-פערוואלטונג וועגען

אנגאזשירען נייע מורי-הוראות

פאר לאדז און וועגען איבערגעהען פון נישט-עטאטאווע מורי-הוראות אויף עטאטאווע.

ווייטער פרעגט דאזאר פליוואצקי ווי ס'האלט מיט דער קויהלען-אקציע פון דער קהלה, וועלכע איז בעשלאסען געווארען אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה-ראט.

דאזאר גלאטמאן פרעגט ווי אזוי ס'ווערט רעאליזירט ווערען די פאזיציע אין קהלה-בודזשעט וועגען

סטיפענדיעס פאר אקאדעמיקער

דאזאר רוס פערויפט זיך אויף די נאטיצען אין „נייעם פאלקסבלאט“ וועגען דער פראגע פון

פליטים פון דייטשלאנד

און צי די קהלה נעהמט עפיס אונטער אן אקציע פאר זיי.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט אויף אלע אנפראגען: וואס שייך די מורי-הוראות ענטפערט דער פרעזעס, אז די אויפזיכטס-מאכט שטעהט אויף דעם שטאנדפונקט, אז קודם-כל דארף

פאר לאדז אנגאזשירט ווערען א רב

און ערשט דאן וועט קענען רעגולירט ווערען די לאגע פון די מורי-הוראות.

וואס שייך דער

קויהלען-אקציע

ווערט אין די נאהענסטע טעג צונויפגערופען די קאמיסיע פאר דרינגענדע הילף, וועלכע ס'וועט בעשטעלט ווערען צו דיספאזיציע א געוויסער פאנד אויף אדורכצופיהרען די געפלאנטע קויהלען-אקציע.

אויך די סטיפענדיע-קאמיסיע וועט אין דער נאהענטסטער צייט צונויפגערופען ווערען און זי וועט פערטיילען די סטיפענדיעס.

די פראגע וועגען דער אקציע פאר די פליטים פון דייטשלאנד, שטעלט זיך איצט פאר לויט דעם פרעזעס מינצבערג, אויף דעם אופן, אז צוליב די אפטע אונאנגענעהמע אין דער קהלה מצד די פליטים, וועלכע שטורמען אויף א גערעכטען אופן, ווייל מ'צאהלט זיי נישט אויס די אונטערשטיצונגען, האט די קהלה אפגעזאגט דעם קאמיטעט פאר די פליטים צו געבען אויף ווייטער דעם לאקאל און דעם פערזאנאל, מכח א ווייטערדיגער אקציע אין דער פראגע מצד דער קהלה, האט די פערוואלטונג דערווייל נאך נישט קיין שטעלונג, קאן פאנגעדען דערויף האט די קהלה נישט.

צווישען די קאמוניקאטען געפינט זיך א ווענדונג צו דער קהלה פון יודיש-ווירטשאפטליכען קאמיטעט דער דאזיגער קאמיטעט האט זיך שוין געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער הויפט-דירעקציע פון ארבייטס-פאנד וועגען געבען די קהלות סובסידיעס און הלוואות אויף אינוועסטיציע-ארבייטען, ביי וועלכע ס'זאלען זיין בעשעפטיגט יודישע ארבייטער. דער קאמיטעט רופט די קהלות, אז אויך זיי זאלען זיך ווענדען מיט ענטשפרעכענדע מעמאריאלען צו דער ארמייער מאכט וועגען דערזעלבער פראגע.

ס'ווערט בעשלאסען אויסצוארבייטען אזא מעמאריאל און זיך ווענדען צו דער וואיעוואדישער מאכט.

דער ראבינאט האט זיך געווענדעט צו דער קהלה-פערוואלטונג, אז ס'זאל נישט ערלויבט ווערען ארויסצופיהרען קיין בר-מנג'ס אויס'ן בית-החיים, וואו זיי בלייבען ליגען א גאנצע נאכט און קומען ערשט אויף צומארגענס צו קבורה. די ווענדונג איז גענומען געווארען צו קענטניש און איבערגעגעבען געווארען דעם פארזיצענדען פון דער בית-החיים-קאמיסיע.

ס'איז בעשטימט געווארען 150 זלאטים פאר מלביש-ערומים אויף צו בעקליידען ארימע קינדער.

פרעזעס מינצבערג גיט דאן אפ א בעריכט פון זיין רייזע אויף דער וועלט-הילפס-קאנפערענץ קיין לאנדאן (דער בעריכט איז שוין איבערגעגעבען געווארען אין „נייעם פאלקסבלאט“). דער בעריכט ווערט גענומען צו קענטניש.

פרעזעס מינצבערג גיט דאן אפ א בעריכט וועגען דער לאגע, וואס האט זיך געשאפען נאכ'ן איבערנעהמען

די שחיטה.

די קהלה האט איבערגענומען די שחיטה פון דעם פארגאנגענעם פרייטאג. צו קיין פערשטענדיגונג מיט די שעכטער-הורטאווניקעס איז נישט געקומען, הגם די קהלה-פערוואלטונג האט זיי געמאכט די ווייטגעהענדסטע הנחות אין די פרייזען פון שעכטען. פרייטאג זענען אלע שוחטים-בצאמטע געווען גרייט צו שעכטען. קיין איין בהמה איז אבער נישט צוגעפיהרט געווארען. די קהלה-פערוואלטונג ווארט דעריבער אפ די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון קאנפליקט. דער בעריכט ווערט גענומען צו קענטניש.

צום סוף ווערט אנגענומען דער בעריכט פון דער קאמיסיע פאר סאציאלע הילף. איהרע בעשלוסען זענען בעשטעטיגט געווארען.

לאדז 4 דעצעמבער 1953

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 4 דעצעמבער 1953

יידישע ארבייטסלאזיגקייט וואס איז נישט אריין אין דער סטאטיסטיק

די סטאטיסטישע ציפערן, וואס זענען נוגע דער ארבייטסלאזיגקייט אין פוילען נעהמען ארום בלויז די ארבייטסלאזע, וואס זענען רעגיסטרירט אין ב. או. פ. (מלוכה־אמט פאר ארבייטס־פערמיטלונג) אזא מין סטאטיסטיק פיהרט גאנץ אפט צו פאראדאקסאלע סיטואציעס: אין מאמענטען, ווען ס'האט זיך ממש געפיהלט דער וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט, האט די אפיציעלע סטאטיסטיק ארויסגעוויזען אדער א ירידה, אדער א נישט געענדערטע ציפער פון דער ארבייטסלאזיגקייט.

אלע פערשטייען, אז א חוץ דער סטאטיסטישער ארבייטסלאזיגקייט איז פערהאן א ריזיגע ארבייטסלאזיגקייט, וואס לאזט זיך נישט ארומנעהמען דורך דער סטאטיסטיק. דאס איז אין דער ערשטער רייהע די ארבייטסלאזיגקייט פון דארף, וואו גרויסע מאסען פון דער בעפעלקערונג פעהלט די ארבייט צוליב איבערבעפעלקערונג, צוליב'ן פאלען פון דער לאנדווירטשאפט און צוליב דער געשלאסענער עמיגראציע. די אפיציעלע סטאטיסטיק באטרעפט אויך נישט ארייננעמען די ארבייטסלאזיגקייט צווישען דעקלאסירטען בירגערטום, ווי סוחרים, הענדווערקער, קליינע פאבריקאנטען, אין די שטעט, און די דעקלאסירטע עלעמענטען אין די קליינע שטעטלעך, וואו די בעפעלקערונג פלעגט לעבען פון די ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט'ן דארף. די ווירטשאפטליכע קאטאסטראפע פונ'ם דארף האט געבראכט צום צוזאמענבראך פון די פערדינסט־מעגליכקייטען אין די קליינע שטעטלעך, וועלכע שטעלען מיט זיך פאר אן אמת'ן בילד פון נויט און פערצווייפלונג.

דער מצב פון די ארבייטסלאזע איז א זעהר שווערער. דאס פערשטייט די מלוכה, און זי בעמיהט זיך צו קומען צו הילף די אלע, וועלכע האבען פערלוירען די ארבייט. דער פאבריקס־פראלעטאריאט האט בעקומט הילף אין די קאמיטעטען פאר ארבייטסלאזע און דורך פערשידענע געזעלשאפטליך־פילאנטראפישע אקציעס. די ארבייטסלאזע און רואינירטע לאנדווירטשאפטליכע בעפעלקערונג בעהאלט זיך אונטער די פליגלען פון דערברייטער מלוכה־הילף.

מיר ווייסען נישט פארוואס די הילפס־אקציע פאר די שיכטען פון דער געזעלשאפט, וואס זענען געטראפען פון קריזיס, האט ארומגענומען בלויז צוויי שיכטען, דהיינו, דעם שטאטישען פראלעטאריאט און די דארפישע בעפעלקערונג, און איז איינגאנצען איבער איבער די קעפ פון דעקלאסירטען בירגערטום. ווער ווייסט, אפשר, ווען דער שטאטישער פראלעטאריאט און די דארפישע בעפעלקערונג פון פוילען וואלטען זיך רעקרוטירט פון יודען, וואלט די מלוכהשע און קאמונאלע הילף אריבערגעגאנגען אויך איבער זייערע קעפ. יעדענפאלס איז א פאקט, אז דער גרעסטער טייל פון פעראריימטען און דעקלאסירטען בירגערטום רעקרוטירט זיך פון יודען און דער דאזיגער שיכט פון דער בעפעלקערונג בעקומט נישט מצד דער מלוכה פמעט קיין שום הילף.

צי איז דאס יודישע בירגערטום טאקע אזוי דעקלאסירט, אז עס פאדערט זיך אונבעדינגט די הילף פון דער מלוכה און פון דער קאמונאלער זעלבסטפערוואלטונג? אין ביאליסטאק האבען זיך פאר פסח געווענדט נאך הילף צו דער דאטיגער קהלה 15000 יודישע פאמיליעס. א חוץ דעם האבען עטליכע טויזענד מענשען בעקומען הילף פון פריוואטע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס. אין אלגעמיין זענען דריי פירטעל פון דער יודישער בעפעלקערונג פון דער דאזיגער שטאט אנגעוויזען אויף געזעלשאפטליכער הילף. ענהליך שטעלט זיך פאר די לאגע אין לאדז. אין לובלין האבען געבעטען הילף 16000 פערזאן צווישען זיי פיל אלטע, וועלכע פלעגען אליין געבען אונטערשטיצונגען.

און ווי איז די בעציהונג פון דער מלוכה צו די דאזיגע ארימע יודען? אין „פאלקסצייטונג" פון 3. אפריל איז געבראכט געווען א פאקט פון לובלין: א דעלעגאציע פון יודישע ארבייטער האט אינטערווענירט וועגען בעשעפטיגען אויך יודען ביי עפענטליכע ארבייטען, וואס ווערען סובווענציאנירט פון ארבייטספאנד. דער לייטער פון די ארבייטען האט געענטפערט, אז אויב מזוטע קאנען בעשעפטיגען טויזענט נישט־יודישע ארבייטער, וועט מען צונעהמען אויך יודישע. און דאס איז נישט קיין איינצעלנער פאקט.

לויט דער בערעכנונג פון יודישען ווירטשאפטליכען קאמיטעטען בעטראכטן די ארבייטסלאזיגקייט צווישען די יודישע ארבייטער ביז 80 פראצ. און צווישען די יודישע האנדווערקער פון 60 ביז 80 פראצענט. און וויפיל בעטרעפט די צאהל ארבייטסלאזע צווישען די יודישע סוחרים? וויפיל יודישע דאקטוירים בעמיהען זיך צו בעקומען עפעס א פיודישע ארבייט, ווייל זיי קאנען נישט אנקומען אין די קראנקען־קאסעס אדער אין עפענטליכע שפיטאלען? וויפיל יודישע אדוואקאטען פערגרעסערע מיט יעדען טאג די נויט אויף דער יודישער גאס צוליב דעם פערשלאסענעם צוטריט פאר דער יודישער אינטעליגענץ צו דער אדמיניסטראציע, געריכטס־וועזען א. א. וו.? וויפיל יודישע אינזשיניערען האבען פערלוירען יעדע האפנונג צו בעקומען ארבייט? און ווי גרויס איז די מחנה פון יודישע יונגעלייט, וועלכע האבען געענדיגט האנדעלס־שולן אדער האנד־ווערקער־שולען און האבען נאך אפילו נישט פערזוכט דעם געשמאק פון ארבייט?

פאר דעם דאזיגען דעקלאסירטען בירגערטום דארף מען סוף כל סוף עפעס טון. אפשר וועט די דאזיגע הילף זיין קלענער ווי פאר דער דארפישער בעפעלקערונג אדער פאר דעם שטאטישען ארבייטער, אבער די הילף מוז קומען, כדי דער איצט דעקלאסירטער בירגער זאל וויסען, אז נישט אומזיסט האט ער אמאל געצאהלט שטייערען, אז ער האט דאס רעכט זיך צו ווענדען צו דער מלוכה אין מאמענט, ווען ער שטארבט פאר הונגער. קאנקרעט גערעדט, די יודישע בעפעלקערונג אין פוילען האלט, אז אין די ראהמען פון הילף פאר ארבייטסלאזע מוז זיך אויך געפינען א געהעריגע פאזיציע אויף הילף פאר דער יודישער בעפעלקערונג. די אקציע קאן אריינגיין אין דער טעטיגקייט פון ארבייטס־פאנד. אין דעם זין האט דער יודישער ווירטשאפטליכער קאמיטעט אין ווארשא זיך געווענדט מיט א מעמאריאל צו דער מלוכה־מאכט ווענען אויסברייטערען די הילפס־אקציע פאר די ארבייטסלאזע אויף אויף דער יודישער בעפעלקערונג.

יעדענפאלס איז, זאגן דארף דא גאר נישט קאסטן: דאס איז ארויסגעבען א צירקולאר צו די ארגאנען און אינסטיטוציעס, וועלכע אונטערליגען דעם ארבייטספאנד, אז ביים אננעהמען ארבייטער זאלען נישט געמאכט ווערען קיין רעליגיעזע און נאציאנאלע אונטערשידען. אזא צירקולאר איז זעהר און זעהר נויטיג. (ידיש)

טויט, פייער, שרעק

די פערספעקטיוון פון הינטיגן קריג

דער בעריהמטער ענגלישער שריפטשטעלער אועלס, וועלכער האט שוין אמאל ארויסגעטרעטען אין דער ראלע פון א נביא אין זיינע ווערק, האט די טעג ארויסגעלאזט א ניי בוך, וואס ענטשפרעכט דער נייגיריגקייט פון דעם לעזער פון אלע פעלקער און לענדער.

דאס בוך בעשרייבט די קינפטיגע מלחמה און די פאלגען, וואס זענען מיט דער דאזיגער מלחמה פערבינדען פאר דער מענשהייט.

ווי עס מיינט אועלס, וועט די נייע אייראפעאישע מלחמה אויסברעכען אין יאהר 1940 און וועט דויערן ביזן יאהר 1950. דערביי וועט אלס סיבה צו דער מלחמה דינען א צוזאמענשטויס אויף דער פויליש־דייטשער גרעניץ, וואס וועט נישט האבען קיין שום ערנסטע בעדייטונג (דער נעליטענער פון צוזאמענשטויס וועט זיין א פוילישער יוד).

א מלחמה וועט דאך צוליב דעם אויפפלאקערען און אין שטורם וועלען ארייננעצויגען ווערען אלע אייראפעאישע פעלקער און לענדער.

פון דער מלחמה פון 1914–18 וועט זיך די נייע מלחמה אונטערשיידען דערמיט, וואס אלע פעלקער וועלען געהען אין קאמף נישט גערן און אהן שום ענטוזיאזם, אפילו אין די ערשטע טעג פון דער מאביליזאציע.

יעדע פאטעטיזירונג פון קאמף, שלאכט און העלדישקייט וועט פערשווינדען, אבער מענשען וועלען דאך מארשירען צו די אננעוויזענע פאזיציעס, בעוועגענדיג זיך פונקט אזוי ווי אויטאמאטען.

אבער דאס געוועהר אין די הענט פון די מאביליזירטע וועט קיין גרויסע אנווענדונג נישט האבען. די שלאכטען אויפן ים און אויף דער יבשה מיטן אנטייל פון מיליאנען ארמעען און מעכטיגע פלאטען וועלען נישט קאנען ענטשיידען קיינעמס גורל און וועלען בכלל נישט האבען קיין בעדייטונג.

דאס ערשטע און דאס לעצטע ארט וועט אומעטום פערנעהמען נאר די אוויאציע און טוי־זענטער לופט־פליגט וועלען זיך ארומטראגען ביי־טאג און ביינאכט איבער דער ערד און וועלען זייען איבער די שטעט און דערפער טויט, פייער און שרעק.

אזוי וועט דויערן 5 יאהר. צום סוף פון 5 יאהר וועלען מענשען פערוואנדעלט ווערען אין האלב משוגעים צוליב'ן שטענדיגען זיצען אין די גאז בעהעלטעענישען. אין די דאזיגע בעהעלטענישען וועלען הערשען הונגער און קראנקהייטען. עס וועלען געמאכט ווערען שוואכע פרובען פון אויפשטאנדען. אבער די אויפשטאנדען וועלען נישט אפשרעקען קיינע פון די רעגירונגען, וואס וועלען פיהרען דעם קריג, ווייל מיט דער הילף פון די אייגענע עראפלאנען וועט מען קאנען דערשטיקען יעדען בונט און ווידערשטאנד.

ענדליך וועלען זיך צונויפפאהרען דעלעגאטען קיין פראג און וועלען בעשטימען דערווייל צו שליסען וואפענשטילשטאנד, כדי צו געבען א מעגליכקייט די פעלקער איבערצוכאפען דעם אטעם פון טאג־טעגליכען שרעק און פון בעהאלטען זיך אונטער דער ערד. דער וואפענשטילשטאנד וועט געשלאסען ווערען אין יאהר 1949, אבער פאקטיש וועט דער קריג שוין זיין געענדיגט.

אבער דאן וועלען זיך א שיט טון נייע אומגליקען, שרעקליכע עפידעמיעס, ווי א שטייגער די שפאנישע גריפע, וועלכע האט אומגעבראכט מיליאנען ביים סוף פון וועלט־קריג. ווען אין יאהר יאהר 1957 וועט די עפידעמיע אויפהערען, וועט אייראפא אויסזעהען ווי א וויסטעניש. עס וועט אונמעגליך זיין צוריק אויפצושטעלען די רואינירטע לענדער, ווייל עס וועלען אויספעלען סיי מענשען, סיי געלד. די מענשהייט וועט צוריקגעווארפען ווערען אויף טויזענטער יאהרען.

די פעראייניגטע שטאטען וועלען אין אייראפעאישען קריג נישט אנטיילנעהמען, אמעריקא וועט אבער נישט זיין פריי פון אלע ווירטשאפטליכע צרות און פון די עפידעמיעס, וואס וועלען בעהערשען און אויך די לענדער פון יענער זייט אקעאן וועלען פערוואנדעלט ווערען אין א חורבה.

ערשט דאן וועט קומען א צייט פון איינגע־ארטיגער אויפלעבונג. ביסלעכווייז וועט ענטשטיין אן אלגעמיין מענשליכע מלוכה, וואס וועט ארומ־נעהמען די גאנצע ערד, די וועט געשאפען ווערען דורך די מענשען, וואס וועלען בלייבען לעבען נאך די שרעקליכע געשעהענישען.

פערשטייט זיך, אז דאס אלץ איז נאר א פאנטאזיע פון אועלסען, אבער אלץ, וואס קומט איצט פאר אין דער וועלט, זאגט עדות, אז אועלס איז נישט ווייט פונ'ם אמת.

איז דער פאשיזם שוין אינגאנצען אויפ'ן פערד?

נייע שטימונגען צווישען די ארבייטער

די פרעסע שפינט א לעגענדע וועגען דער מאכט און פראכט פון פאשיזם אין דער וועלט. אויך א טייל יודישע פרעסע איז אונטער'ן צויבער פון דעם דאזיגען טריומפירענדיגען וואו"ש. שוין נישט רעדענדיג וועגען דער קינדער־מעשה'לע, אז פאר־סאליני איז גוט פאר יודען, עס געפינט זיך א צייטונג ריגער „אוואנט־פאסט" (רעוויזיאניסטיש), וואס זינגט לויב־געזאנגען דעם פאשיזם אלס סיס־טעם און מאכט א פאזיטיווען סך־הכל פון דער פאר־שיסטישער הערשאפט אין איטאליע. די בורזשואזיע צוזאמען מיט היטלערן שפירען זיך גאנץ גוט אין די ראהמען פון פאשיזם, ווייל פאשיזם איז די סיסטעם פון „דיסציפלינירען" די פראדוצירענדי־גע כוחות און זיי אונטערוואפען די אינטערעסען פון דער מלוכה. און וואס ס'איז די מלוכה ביי דער דאזיגער אידעאלאגיע, איז דאך א בעוואוסטע זאך.

גלייכצייטיג דערמיט גייט א לעגענדע, פער־שפרייט דורך דער בורזשואזער פרעסע, וועגען דער ירידה פון דער ארבייטער־בעוועגונג. פון דעם מין איז די מעשה וועגען ליקווידאציע פון קאמינטערן. די סענסאציע פון דער מפלה פון דער סאציאליסטישער מאכט אין שפאניע. גלייכצייטיג ווערען פערשוויגען די פאקטען, וואס זאגען עדות וועגען וואוקס פון אנטיפאשיזם: די שטייגענדיגע מאכט פון דער סאציאליסטישער בוועגונג, די לעצטע נצחונות פון דער ארבייטערשאפט אין א רייהע אייראפעאישע לענדער.

יעדענפאלס מ'קען נישט בעהויפטען, אז דער פאשיזם קריכט שוין אזוי לייכט אויפ'ן פערד. די ליקווידאטארישע שטימונגען האבען נאך ווייט נישט בעהערשט די ארבייטער־רייהען, פערקעהרט, עס מערקען זיך סמנים, אז די לעקציע פון דייטש־לאנד איז נישט אדורך איינגאנצען און נאך אפילו מאר דער סאציאלדעמאקראטיע.

אויב די סאציאל־דעמאקראטיע האט לעצטענס צו פערבאטירען אין א רייהע לענדער געוויסע ער־פאלגען, איז עס נישט אין קיין קלענער מאס א דאנק דעם, וואס זיי האבען אביסעל פערלארען דעם גלויבען אין פארלאמענטאריזם און אנגע־הויבען צו לייגען מעהר אכט אויף דער דורך די אמאל אזוי גרינגשעצטער „דירעקטער אקציע". די קאנקרעטע אקטיווקייט פון דער סאציאל־דעמא־קראטישער אנפיהרונג רעדט מעהר צו די מאסען, ווי די פארלאמענטארישע פראזעאלאגיע, וועלכע האט אזוי גלענצענד באנקראטירט.

די זעלביגע פארשטייער פון צווייטען אינטער־נאציאנאל, וואס האבען זיך אזוי געשראקען פאר יעדען אופן פון דירעקטער אקציע, ווי גענעראל־שטרייק וכדומה, שרייבען איצט אזוי:

„אין בעלגיע האט דער סאציאליזם בעוויזען, אנצווענדען צו דער צייט פיזישע קראפט אויף צו מאכען א סוף צו די פרובען צו בעהערשען די גאס דורך אנפאנגערישע פאשיסטישע גרופען" („ראר־באטניק").

נאך א גרעסערע אפיקורסות געגען דעמאקרא־טישען געדאנק ווערט ארויסגעזאגט ווייטער:

„דעמאקראטיע בעטייט נישט קיין לא יצלחדיגע גבן ליבעראליזם געגען שונאים".

„מיר האבען עס שוין גענוג. סאלידנט־מאל גענוג. דער דאזיגער אומענדליכער זעלבסט־אבנאר־לין, דורכגעזאגט מיט גאל און... פאסיוויטעט — דאס איז א פאקטאר נישט פון שאפונג, נאר פון צעפאלונג. נישט־ווילענדיג שטעהען זיך אונבאר'ן פון די ווערטער פון שיר: שוין צייט אוועקצוואר־פען די קלאגערייען און בעדויערונגען, מחמת דאס פנים פלאמט אויך פון הרפה".

דאס שרייבט דער שעף־רעדאקטאר פון „ראר־באטניק" און איינער פון די פפ'סישע פיהרער מיעטשיסלאוו ניעדזיאלקאווסקי. ווי געזאגט, די דא־זיגע פאקטען געהערען סימפטאמאטיש. זאל זיין די ענדערונג פון טאן דאס זיין א פועל־יוצא פון צו פאסונגס־פראצעס צו די שטימונגען צו די מאסען און דריגט נישט ארויס אויס דער טיפער איבער־צייגונג פון די סאציאל־דעמאקראטישע פיהרער, אבער אז מיט'ן לא יצלחדיגען ליבעראליזם שטעהט מען זיך — דאס איז א פאקט.

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשעוו 47 פון 11—1 און פון 2—3 נאכמ

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 4 טז כסלו תרצ"ד

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7,26
זון-אונטערגאנג 3,26

צום סקאנדאליעזען אינצידענט מיט די פליטים פון דייטשלאנד

עס מוז דאך נעמען א סוף צו דער גלייכגילטיקייט מצד'ן הילף-קאמיטעט צו דער נויט פון די יידישע פליטים!

ווי מיר האבען שוין פרייטאג קורץ געמאלדען איז פארגאנגענעם דאנערשטאג אוועגד געקומען צו בעדויערונגסווערטע געשעהענישען אין דער קהלה-קאנצעלאריע, וואו די פליטים פון דייטשלאנד זענען מיט דער הילף פון פאליציי בעזייטיגט געווארען פון קהלה-לאקאל, און ווי מיר האבען שוין איבערגעגעבען, איז דערין שולדיג דער הילף-קאמיטעט פאר די פליטים, וועלכער האט זייט איניגע וואכען אפגעשטעלט דאס אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען, און היות ווי די אויסצאהלונגען פלעגען ביז איצט פארקומען אין לאקאל פון דער קהלה, און דערוויסענדיג זיך אז אויך דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג וועט מען נישט אויסצאהלען די עטליכע בידנע גראשען, האט דאס דערפיהרט צו די דערמאנטע פיינליכע געשעהענישען

וואס דערצעהלען די פליטים

וואס זענען אנוועזענד געווען בעת דעם אינצידענט אין דער קהלה?

אין לאדז געפינען זיך העכער הונדערט פליטים, וועלכע זענען פערגיסטרירט אויף צו בעקומען שטיצע. די שטיצע 4 זל. א וואך דארפען די פליטים בעקומען אויסגעצאהלט יעדע וואך, דאס געלד שיקט דער הילף-קאמיטעט איבער דער קהלה-קאנצעלאריע.

די לעצטע צייט איז די שטיצע אויפגעהאלטען געווארען; פון הילף-קאמיטעט האט מען זיי געשיקט אין דער קהלה, און פון דער קהלה האט מען זיי צוריקגעשיקט צום הילף-קאמיטעט, ענדליך נאך לאנגע לויפעניש און מאטערנישען, האט מען זיי געהייסען קומען פערגאנגענעם דאנערשטאג אין דער קהלה, וואו מ'וועט זיי אין א מזל'דיגער שעה אויסצאהלען צו 4 זל. „פער קאפ", און אזוי זענען דערגאנגען קראנגען, אז דאס געלד וואס מ'זאל אויסצאהלען, איז חלילה נישט געוואמעלט געווארען פון די גוטהארציגע „בני רחמנים" פון הילף-קאמיטעט, נאר גאר... פון די ענגלישע יודען; די ענגלישע יודען האבען דעם צענטראלען הילף-קאמיטעט פון ווארשא צוגעשיקט 400 פונט, און פון דעם געלד, איז פאר'ן לאדזער קאמיטעט צוגעשיקט געווארען טויזענד זל. — דאס איז דאס געלד, וואס דער לאדזער הילף-קאמיטעט האט עס געוואלט פערגאנגענעם דאנערשטאג פערטיילען צווישען די פליטים.

קומענדיג דאנערשטאג אוועגד אין דער קהלה, הונגעריגע, אויסגעמאטערטע, האבען זיי בעקומען דעם אלטען ענטפער:

— ס'איז נישטא קיין געלד.

— דער קאמיטעט האט נישט צוגעשיקט קיין איין גראשען.

— די אויסצאהלונג וועט נישט פארקומען.

פערביטערט פון דעם דאזיגען ענטפער, איז צווישען די פליטים געווארען א בערוועזע שטימונג. די הונגעריגע און דאכלאזע האבען גענומען שרייען: מיר ווילען פון דאנען נישט ארויסגעהען! אדער געלד, אדער פאליציי!

פרעזעס מינצבערג האט זיי דאן ערקלעהרט, אז ס'איז אומזיסט די סקאנדאלען, ווייל די קהלה האט קיין געלד נישט צו דעם צוועק. אויב דער קאמיטעט וועט נישט געבען קיין געלד, וועט די קהלה נישט געבען.

היות ווי די פליטים האבען זיך נישט בערוהיגט און ווייטער געפאדערט, מ'זאל זיי אויסצאהלען, האט מען זיי בעזייטיגט מיט דער הילף פון דער פאליציי.

די פליטים, א נ'ערך 100 מאן, האבען שפעטער בעלאגערט אונזער רעדאקציע, און מיט טרעהרען אין די אויגען איבערגעגעבען דעם דאזיגען סקאנדאלעזען פאקט.

די סקאנדאליעזע אפאטיע פון די קאמיטעט-מיטגלידער

אויסהערענדיג די טענות פון די פליטים, האט זיך אונזער רעדאקציע פערשטענדיגט מיט איינעגע מיטגלידער פון הילף קאמיטעט.

דער ערשטער, ה' גרשון ניימאן, האט אונז ערקלעהרט, אז היות ווי ער איז קראנק, ווייס ער פשוט נישט וואס עס טוט זיך אינם קאמיטעט. ער ווייסט נאר אזויפיל, אז מ'האט געדארפט אויסצאהלען, און פארוואס מ'צאהלט נישט — דאס ווייסט ער נישט... ער האט עפעס געהערט פון „פונטען", אבער וואס פונטען? ווער פונטען? וואס איז מיט די פונטען — דאס ווייסט ער ליידער נישט, ווייל ער איז קראנק!

דער צווייטער, ה' שלמה בודזינער, איז געווארען שטארק אין כעס, ווען מיר האבען איהם דערצעהלט, אז מ'האט די פליטים „ארויסגעבעטען" פון קהלה-לאקאל — „דאס איז א סקאנדאל" — האט זיך ה' בודזינער געבייזערט...

אויף דער פראגע: וואס ווייסט ער וועגען די ענגלישע פונטען? האט אונז ה' בודזינער ערקלעהרט:

— יא, ס'איז אמת... עפעס זענען אנגעקומען פונטען... עפעס האבען מיר בעקומען אנ'אנווייזונג אויף טויזענד זלאטעס. ער האט זיך שוין אפילו דערוועגען „טעלעפאניש פערשטענדיגט" מיטן סעקרעטאר ה' שפארן... יענער ווידער, דער ה' שפארן, האט זיך געוואלט פערשטענדיגען מיטן פרעזעס... ער פערשטעהט נאר נישט, פארוואס מ'האט נישט אויסגעצאהלט... אז ס'איז דא אן אנווייזונג, האט מען דאך שוין „אונטערלאגע"... אבער מ'וועט נאך זעהען... אפשר מארגען — ער וועט שוין זעהען!... — דאס איז געווען ה' בודזינערס תשובה.

מיר האבען זיך אויך געווענדעט צום קהלה-פרעזעס דעפ. מינצבערג, וועלכער האט אונז געגעבען פאלגענדער ערקלעהרונג:

— איך בין שרעקליך עמפערט צוליב דעם בעדויערנסווערטען אינצידענט, אבער די שולד פאלט אינגאנצען אויף דעם הילפס-קאמיטעט פאר די פליטים.

כידוע איז די קהלה אין דער אקציע נאר דער אויספיהר-ארגאן. די קהלה האט געשטעלט צו דיספאזיציע דעם לאקאל און די בעאמטע, און אויב דער קאמיטעט שיקט צו געלד, ווערט עס אין דער קהלה-קאנצעלאריע אויסגעצאהלט. דער קאמיטעט שיקט די לעצטע צייט וויסט צו קיין גראשען. די פליטים קומען כסדר אין דער קהלה און פערלאנגען געלד. די קהלה האט צו דעם צוועק קיין געלד נישט. דער בידזשעט דערלויבט נישט צו געבען געלד פאר אזעלכע אקציעס, דאך האט די קהלה-קאסע מעהרערע מאל אויסגעבארגט, ערשט לעצטענס האט די קהלה געגעבען 750 זל.

נאר וואס, — ערקלערט פרעזעס מינצבערג, — האב איך דערהאלטען א בריף פון לאנדאן, אין וועלכען מ'איז מיר מודיע, אז ס'איז ארויסגעשיקט געווארען 400 פונט לטובת די פליטים, און דערביי ווערט אין בריף אונטערגעשטראכען, אז מ'דארף בעריקזיכטיגען לאדז. אויף א זיצונג אין ווארשא, האט מען מיר אפריזיכערט, אז אויב ס'וועט קומען געלד פון לאנדאן, וועט לאדז בעקומען 100 פונט און מסתמא איז דאס געלד צוגעשיקט געווארען.

דער לאדזער קאמיטעט גיט זיך נישט אפ קיין דין-וחשבון פון זייער אחריותפולע אויפגאבע, וואס ער האט אויף זיך גענומען.

דאס זעלבע האב איך פערגאנגענעם דאנערשטאג ערקלערט דער דעלעגאציע פון די פליטים. זיי האבען אבער נישט געוואלט הערען, און אלס ענטפער אויף מיין ערקלערונג, האבען גענומען פראצען שוימען פון דער קהלה-קאנצעלאריע. די קהלה-בעאמטע האבען דערום נישט געהאט קיין אנדערע עצה, ווי צו בעזייטיגען זיי פון לאקאל.

פרעזעס דעפ. מינצבערג ערקלערט דערביי, אז ער טרעט ארויס פון דעם הילפס-קאמיטעט.

אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען, וועט די קהלה - קאנצעלאריע — ווי מיר האבען שוין נעכטען געמאלדען דעם הילף - קאמיטעט, מעהר נישט אפגעבען דעם לאקאל אויף אויסצוצאהלען די אונטערשטיצונג פאר די פליטים. און ציהט אויך צוריק די קהלה-בעאמטע, וועלכע האבען זיך ביז איצט בעשעפטיגט מיט דער אקציע.

צי דער הילף-קאמיטעט וועט נעכטען אויסגעצאהלט די אונטערשטיצונגען איז נאך א פראגע, אבער א תירוץ נישט אויסצוצאהלען האט דער קאמיטעט יא געהאט: די קהלה גיט נישט דעם לאקאל.

* * *

וואס קומט אלזא פאר אין דעם הילפס-קאמיטעט? ס'ווילט זיך נישט גלויבען, אז די קאמיטעט-מיטגלידער, זאלען האבען אזא גלייכגילטיגע בעציהונג צו זייער אחריותפולער אויפגאבע, וואס זיי האבען אויף זיך גענומען אלס מיטגלידער פון א הילף-קאמיטעט פאר די פליטים. ווארום סוף-כל-סוף קאן מען דאך די אומגליקליכע קרבנות פון היטלער - רעזשים נישט בעטראכטען פאר שנארער'ס. די פליטים האבען דאס רעכט צו פאדערען א מעהר מענשליכע בעציהונג מצד די לאדזער עסקנים, די הערען פון קאמיטעט דארפען דאך פערשטעהען, אז מיט די דאזיגע הילפלאזע און דאכלאזע מענשען טאר מען זיך נישט ווארפען.

מיר האבען דערום א גרונד חושד צו זיין, אז די אומדערהערטע גלייכגילטיגקייט פון די הערען, וואס זיצען אויבען-אן אין הילף-קאמיטעט שפילען א קאץ- און מויז-שפיל, אז דא האנדעלט זיך וועגען פערזענליכע חשבונות, און אויב די דאזיגע הערען מיינען, אז איצט אין דעם מאמענט, איז א צייט אויף פערזענליכע אפרעכענונגען, מוזען מיר זיי זאגען:

רבותי, דער הילף-קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד איז נישט קיין ארט פאר פאליטיקעריי! עס וואלט גלייך געווען איהר זאלט אפטרעטען אייערע ערטער, פאר אנדערע, טיכטיגערע טוער, וועלכע האבען יא א געפיהל פאר די ליידען פון די אומגליקליכע פליטים. **אב.**

מיניסטעריאלער צירקולאר

וועגען דעם אויסקויף פון פאטענטען

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער לאדזער פינאנץ-קאמער, איז עהערנעכטען אנגעקומען פון פינאנץ-מיניסטעריום א צירקולאר וועגען דעם אופן פון אויסקויפען פאטענטען אויף 1934.

לויט דעם דאזיגען צירקולאר, דארפען, — אין פאלען, ווען דער צאהלער וועט פאדערען א פאטענט פון א קלענערער קאטעגאריע — די בעאמטע נישט מאכען קיין שוועריגקייטען.

אין דעם ערשטען העלפט יאנואר ק. י. וועלען פליה-קאנטראל-קאמיסיעס ארויס אין דער שטאט, וואו זיי וועלען אדורכפיהרען קאנטראלעס, צי עס זענען אויסגעקויפט געווארען די ענטשפרעכענדע פאטענטען.

א פריוואט-פאסט אין אנ'עקספעדיציאנס-ביורא

(2) אין קאליש אויף יאקובא גאס ארבייט אנ'עקספעדיציאנס-ביורא פון א געוויסען הערש זיטנער. דאס ביורא האט די צענטראלע אין לאדז אויף נאוואמיעסקא 21.

א רעוויזיע פון די ביכער אין דעם דאזיגען ביורא האט דערוויזען, אז די פירמע פערנעהמט זיך, חוץ מיט'ן איבערפיהרען סחורות — אויך מיט'ן איבערפיהרען געלד-זענדונגען, פאסט-פעקעטען א. ד. גל.

די אויספארשונג ווערט דערווייל געהאלטען בסוד.

זיטנער און איינעגע בעאמטע זאלען זיין ארעסטירט.

פראסט-כוואליע

(א) נעכטען ביינאכט האט זיך דער פראסט אין לאדז און אומגעגענד געשטארקט.

נאך האלבער נאכט איז ער געשטיגען ביז 15 גראד צעלזיוס.

ביימאג, האט דער טערמאמעטער, טראץ דעם שיינען וועטער געוויזען 10 גראד פראסט.

געפונען א טויטען קערפער

פון א גייסטיג קראנקען

(2) אין א פארשטאט פון פאביאניץ האט מען געפונען ליגען טויטערהייד דעם גייסטיג-קראנקען 38-יאהריגען מאקסימיליאן ראדעוויטש פון דארף דושיקאווא.

עס ווערט אדורכגעפיהרט א סעקציע פון דעם קערפער, כדי צו דערגיין די סיבה פון זיין טויט.

גליטש-קרבנות

(2) עהערנעכטען אין אוועגד האט זיך אויף פעטריקאווער לעם נומער 180 אויסגעגליטשט אויפ'ן טראטואר דער 48-יאהריגער משה כענטשינסקי (פעטריקאווער 234).

אנידערפאלענדיג אויפ'ן ברוק האט זיך כענטשינסקי געמאכט א טיפע וואונד אין קאפ.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אהיים.

* * *

(א) אין בודי-סטאקאווסקי האט זיך דער 13-יאהריגער העניק מאריאנטשיק (פון באוועלניאנא 3), גליטשענדיג זיך, צובראכען א האנד.

* * *

(א) אויף יוליאנאווסקא גאס האט זיך אויסגעגליטשט און אומגליקליך אנידערגעפאלען דער 22 יאהריגער פראנצישעק קאלאדזשעיסקי (פון וואלטשא 4, אויף ראדאגאשטש), פאגאטאוויע האט איהם אוועקגענומען אין שפיטאל מיט א צובראכענער האנד און געשפאלטענעם קאפ.

פאר הונגער

(2) נעכטען איז לעם זשגאזסקא 53 אנידערגעפאלען א פער'חלש'טער פאר הונגער און אויסשפאנג דער 47-יאהריגער פלאריאן מאכולא, אנ'ארבייטסלאזער און היימלאזער.

מען האט איהם איבערגעפיהרט אין זאפאס-שפיטאל ביים שטאטישען זאמעלפונקט.

די אומגליקליכע אלמנה מיט די צוויי קינדער ליגען ווייטער אויף דער גאס

אויף דער משפחה ליגט אויך דער חוב צו פערזארגען די יתומים

אונזער רוף צו העלפען די אלמנה זילבערבאנד מיט איהרע צוויי קינדער, וועמענס מאן און פאטער האט זיך גענומען דאס לעבען און די פרוי מיט די צוויי קינדער זענען עקסמיסירט געווארען, האט נישט געפינען קיין אפקלאנג, די פרוי מיט די קינדער געפינען זיך אין די גרויסע פרעסט אויף דער גאס. נישט די יתומים-הייזער און נישט קיין אנדערע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע האט נישט געפינען קיין פערשטענדניש אויף דער גרויסער טראגעדיע פון דער אומגליקליכער פאמיליע און בעזונדערס פון די קליינע קינדערלעך, וועלכע ליידען הונגער און פריהרען איצט אין דער גאס.

מיר האבען דעמאלט אויך אויפמערקזאם געמאכט די משפחה פון די קינדער, וועלכע וועלען אויך נישט לאזען די צופה'לעך איבער דער שוועל, דאס האט אויך נישט געהאלפען און דערצו האבען זיך נאך עטליכע פאמיליע-מיטגלידער געווענדעט צו אונז מיט טענות, הלמאי מיר פאדערען פון זיי, אז זיי זאלען פערזארגען די קינדער און מיר שרייבען וועגען זיי אין דער צייטונג.

אונז איז בעקאנט, אז די קינדער האבען א גרויסע משפחה מצד דעם טויטען פאטער און דער לעבעדיגער מוטער, וועלכע וואלטען, אהן גרעסערע אנשטרענגונג, געקענט פערזארגען די קינדער. מיר בעטאנען דעריבער נאכאמאל, אז דער דאזיגער חוב ליגט קודם-כל אויף דער משפחה.

ארטאפעדישע אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטע, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט. לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געבען מיט שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פעטריקאווער 119, טעל. 231-81

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעמט אן פון 8-10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד, זונטאג פון 9—11 ביימאג.

וואס יודישע הענדלער האבען אויסצושטעהען אויפ'ן באלוטער פלאץ

פון 2-טען קליינהענדלער-פעראיין (אלט-שטאט 10) טיילט מען אונז מיט, אז די לעצטע טעג האט זיך אויפ'ן באלוטער פלאץ צווישען די יודישע הערינג-הענדלער אוועקגעשטעלט א קריסט-ליכער הערינג-הענדלער און גענומען אויסזינגען דאס בעקאנטע אנטיסעמיטישע לידעל: „סמאי דא סוועגא", קויפט נישט ביי יודען, וועלכע זענען די שונאים פון פוילען א. ז. וו.

פערגאנגענעם פרייטאג האט דער דאזיגער פערשוין גענומען אויסטראמייטערען די אנטיסע-מיטישע לאזונגען אויף א ליאק. דערביי האט זיך ארום איהם פערזאמעלט א מחנה גאסען-יונגען און גענומען שלאגען די יודישע הענדלער און כאפען די סחורה. פאליציי האט די באנדע גלייך פונאנ-דערגעטריבען.

בעת דעם געשלעג האבען געליטען פאלגענ-דע הענדלער:

הערש אייזענבוך (פיעפשאווע 6), אברהם פרענקעל (בערעק יאסעלעוויטש 18), מאטעל פרענקעל (ריבנא 11) און חיים הערשענקראפט (פיעפשאווע 12).

דער 2-טער קליינהענדלער-פעראיין (אלט-שטאט 10) האט דערוועגען אינטערוועניִרט ביים פרעזעס מינצבערג, וועלכער האט פערשפראכען צו אינטערוועניִרען ביי דער מאכט, כדי א סוף צו מאכען צו די דאזיגע אוואנטורעס.

א ציר־קולאר וועגען דער געענ־דערטער ארבייטס־צייט

(2) דער הויפט־ארבייטס־אינספעקטאר, אינזש. קלאדיס האט ארויסגעשיקט צו אלע קרייז־ארבייטס־אינספעקטארען א ציר־קולאר מכוח דער ענדערונג פון דער ארבייטס־צייט אין האנדעל און אינ־דוסטריע.

דער הויפט־ארבייטס־אינספעקטאר קלערט אויף אין דעם דאזיגען צירקולאר, אז אין שייכות דערמיט, וואס פון 1-טען יאנואר ק. י. גייט אריין אין קראפט די באוועלע צום געזעץ וועגען דער ארבייטס צייט, דארפען געענדערט ווערען די ארבייטס־רעגו־לאמינען אין בעזונדערע אינדוסטריע־אנשטאלטען וועלכע מוזען ביז סוף היי־יאהר אדורכגעפיהרט ווערען.

לויט ווי מען איינפארמירט אונז רעכענט מען אין די רעגירונגס־קרייזען נישט צו סקאסירען די ענגלישע שבתים אין דיי'ערע ביורא'ס, און זיי זאלען אויך בלייבען אין שטאטישע און גמינע־זעלבסט־פערוואלטונגען.

געשלעג אויף א סטרוזשעס־פערזאמלונג

(2) בעת דער נעכטיגער פערזאמלונג פון די הויזוועכטער אין „דאם לודאווי" איז געקומען צו א העפטיג געשלעג צווישען די פערזאמעלטע און די אזוי גערופענע אפאזיציאנער'ען, וועלכע האבען זיך בגוואלד ארייגעריסען אין זאל און גע-האקט שויבען.

צו איינעם, סטאניסלאוו סאוויצקי (פון זהוב-סקא וואליא) האט מען געמוזט ארויסרופען פאגא-טאווי.

פאליציי האט די מעהר־אגרעסיווערישע ארע-סטירט.

א טויט־שיכור'ער

(2) געכטען אינדערפריה האבען דורכגייער אויף באפיורקאווסקיענא, לעם נומער 64 געפונען ליגען אויף דער גאס א טויט־שיכור'ען דעם 21-יעהריגען באלעסלאוו טשערביק (טשענסטאכאווסקא 10). די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף, אפגעפיהרט אהיים, און פאליציי האט איהם צונויפגעשטעלט א פראטאקאל.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נאראטאוויטש 20 טעל. 213-84.

אויפטריטען פון

בן־ציון וויטלער

מיט'ן אנסאמבל פון „פילהארמאניע"

היינט, מאנטאג, נאר 1 מאל צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 150

יאנקא ציגיינער

צום פארלעצטען מאל די שטארק אויסג. אפערעטע

אכטונג! מארגען, דינסטאג — גרויסע סענסאציע־פארשטעלונג

וואס? לייענט די מארגענדיגע אנאנסען.

פרייטאג, ד. 8 ד"ח וויטלער'ס 11 פרעמיערע „די גאליציאנער חתונה"

א יום־טוב פאר אלעמען!!!

וועט זיין דער פרעכ־טיגער פילם־עפאס

SABRA

אויסגעפיהרט אין דער העברעאישער און פוילישער שפראך

וואס אילוסטרירט דאס לעבען און קאמפען פון די

פיאנערען פון יודישען ישוב אין פאלעסטינא

אין די הויפט ראלען: די הויפט־שוישפילער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט

„הבימה"

חנה ראווינא, ע. בערטאנאף, א. מעסקין א. א.

קירצליך אין „ROXY"

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטרקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), ז. נארטשיצקי (פשעיאזד 54), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

געהיימניספולער באנדיטען־אנפאל

(2) צהערנעכטען אין אווענד איז אויף רוג משעשעלסקא און פוצקא בעפאלען געווארען דורך אומבעקאנטע פערשוינען דער 21-יאהריגער וולא-דיסלאוו יאניאק (פיוונא 49).

מ'האט איהם שטארק צושלאגען מיט מעסערס.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אהיים.

קאנצערט פון „שיר"-כאר

מיט דער בעטייליגונג פון אויבער-קאנטאר משה קוסעוויצקי

דער קאנצערט פון „יודישע מוזיק", וועלכען עס ארגאניזירט דער לאדזער „שיר", האט ארויסגע-רופען גרויס פעראינטערעסירונג אין די העכע מו-זיקאלישע קרייזען.

דער „שיר" האט די לעצטע חדשים פלייסיג געארבייט און איינשטודירט א רעפערטואר פון נייע אין לאדז נאך נישט אויפגעפיהרטע, סינאגאגאלע, וועלטליכע און פאלקס־מוזיק, וואס מיר וועלען האבען די געלעגענהייט צו הערען, מיטוואך דעם 13 דעצעמבער ה. י. (1-טער טאג חנוכה) אין פילהאר-מאניע. א חוץ'ן גרויסען גוט־איינשטודירטען גע-מישטען „שיר"-כאר וועט זיך אויך בעטייליגען דער ספעציעל איינשטודירטער מענער־כאר, וועלכער וועט אויפפיהרען דאס פראכטפולע ווערק „על נהרות בבל" פון זילבערץ מיט'ן בעליבטען אויבער-קאנטאר משה קוסעוויצקי בראש. פאר דער הויכער קינסטלערישער מדרגה פון קאנצערט זאגט גוט דער נאמען פון פראפ. י. פייוישיס, וועלכער וועט מיטן קאנצערט אנפיהרען.

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל־שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

106

— גוט, האט דער גראף געענטפערט, איך וועל זיך נאר אביסעל אין ארדנונג ברענגען און וועל באלד ארויסקומען צו דיר.

— איך ווארט אויף דיר מיט דער גרעסטער אונגעדולד

און ווירקליך האט ארא געווארט מיט דער גרע-סטער אונגעדולד. איצט איז זי געווען אינגאנצען צופרידען. אויב זי האט מיט עטליכע מינוט פריהער חושד געווען דעם גראף אין אויספיהרען די גנבה אין פערשטענדיגונג מיט באנעצקין, האט זי איצט אין דעם אנגעהויבען צו צווייפלען, דעם גראפס ענטפער איז געווען אזוי וואהרשיינליך, אז זי האט זיך שוין וועגען דעם גאנצען ענין געמאכט אנ'-אנדערע קאנצעפציע. איצט האט זי די גאנצע אוואנ-טורע פערשטאנען אויף דעם אופן, אז באנעצקי האט אויסגענוצט איהר אפוועזענהייט, מיט עפעס א מיטעל פערזאגט דעם גראף פון איהר צימער און דאן אויסגעפיהרט די גנבה.

— איצט מוזט דו צו איהר ארויפגעהען, האט באנעצקי געזאגט און ווייטער שפילען די קאמעדיע קודם כל וועסט דו זיין פאר איהר אין ארדנונג און דאס צווייטע וועלען מיר אויך ווייטער האבען א קאנטאקט מיט איהר.

— איך וועל אבער דאס לאנג נישט אויסהאל-טען, לאנג די דאזיגע ראלע וועל איך נישט קענען שפילען

— אז דו וועסט דארפען און מוזען וועסט דו אויך קענען, ס'איז גארנישט אזוי געפעהרליך, ווי דו שטעלסט דיר דאס פאר

— האב איך דען אנ'אנדער עצה? איך מוז דאך איצט שוין געהען אין שפאַן, אזוי ווי מען האט מיך איינגעשפאנט, אבער איך ציטער אינגאנצען, איך האב מורא, אז אין וויכטיגסטען מאמענט, וועל איך צוזאמענברעכען

— איך וועל דיך שוין היטען, כדי דיך אין יענעם מאמענט צו ראטעווען פון אנ'אומאנגענעהמע לאגע.

דער גראף איז אראפגעגאנגען צו אדאן און באנעצקי איז אריין אין צימער פון דער פרוי ראזען, וועלכע איז נאך נישט געשלאפען, נאר גע-זעסען און געלייענט א בוך, ווייל ס'איז געווען איהר געוואוינהייט, די פרוי ראזען האט זיך נאך אלץ געפונען אין א צושטאנד פון א האלב־פערשלאפענע בעם מענש, וועלכע קען נאך נישט קומען צו זיך נאך א שווערען קאשמארען שלאף, באנעצקי וואלט געקענט די באלד אויפ'ן ארט ארויסברענגען פון דעם דאזיגען צושטאנד, ווייל ער האט געהאט מיט זיך דאס מיטעל, וועלכעס הערמאן האט איהם צו-געשיקט פון לאדז און מיט וועלכען ער האט אפגע-שטעלט דעם היפנאז פון ניוטא וויס, באנעצקי האט אבער דערווייל דאס נישט געטון, ווייל ער האט דעם דאזיגען עקספערימענט געוואלט מאכען אין א דעצידירענדען מאמענט. דערווייל האט באנעצקי זיך אונטערהאלטען מיט דער פרוי ראזען באר די ביל צו טעגים ייבען. באנעצקי האט זיך נישט גע-קענט לעגען שלאפען, ווייל ער'שטענס האט ער גע-מוזט היטען דעם גראף ראשעוויטש און דאן האט ער נאך ביינאכט געווארט אויף דער וויזיט פון דער אלטער גערטרוד, וועלכע האט איהם צוגעזאגט היינט ביינאכט צו קומען.

קאפיטעל 25

אדאלף גאלד איז אומרוהיג

דירעקטאר אדאלף גאלד האט גוט געדענקט דעם לעצטען בעזוך פון זיין פרוי ביי איהם אין טורמע.

— ווי לעכערליך דער גאנצער ענין איז, האט ער זיך געטראכט, מיין פרוי וויל מיך ראטעווען צו ליב דעם, כדי מיך אוועקצוואַרפען און חתונה האבען מיט אנ'אנדערען. ווי אזוי זאל איך דאס פער-שטעהען? האט זי א געלעגענהייט מיך צו ראטע-ווען, צוליב וואס וויל זי גלייך באלדעם מיך אפ-שטויסען פון זיך, וויל זי אבער מיך ווירקליך פטור ווערען, צוליב וואס וויל זי מיך ראטעווען.

גאלד האט געפיהלט, אז דא איז נישט אלץ אין ארדנונג, אבער עפעס פעסטשטעלען האט ער נישט געקענט, ער איז דא געזעסען א פער'משפטער אין א מארד און רויב, ער האט נישט געהאט קיין שום מגע און משא מיט קיין שום מענש. דער פאר-שלאג פון זיין פרוי און דער שאנטאזש מצד הערמאן טאנבע, וועלכען ער האט געהאלטען פאר זיינס א גוטען פריינד, האט גאלדן נישט געלאזען רוהען, ער האט אבער נישט געהאט די מעגליכקייט צו שרייבען בריף, ער האט שוין עטליכע מאל געהאט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו זיין פרוי, אז זי זאל איהם באכאמאל בעזוכען און ער זאל זיך מיט איהר אדורכרעדען אויף א דעצידירענדען אופן, נאך יע-דען בעשלוס האט ער בעקומען חרטה און זיך אפגע-האלטען דערפון, הגם ער האט זיך געפלאגט גאנצע טעג און נעכט, נאך מעהר אומרוהיג, און נאך מעהר האט איהם געוואונדערט דאס וואס דער ענין פער-שלעפט זיך אזוי לאנג, זיין פרוי האט דאך איהם גע-זאגט, אז דער גאנצער ענין איז נאר א פראגע פון עטליכע טעג און דאס ציהט זיך שוין וואכען־לאנג, פאר וואס גיט זי איהם בכלל נישט קיין ידיעה וועגען דעם, זי דארף דאך פערשטעהען וואס פאר חרבה זי האט געמאכט אין זיין הארצען, האלט זי דאס פאר אזא נישט וויכטיגען ענין, אז איך האב שוין בכלל נישט, אחער כ'דארף נישט האבען קיין אינ-טערעס דערין.

— גאט אין הימעל, האט ער זיך געטראכט, איך בין דאך נאך א לעבעדיגער מענש און אלס אזעלכען דארף מען דאך מיך בעהאנדלען, איך וועל זיך נאך נישט ערלויבען צוטרעטען מיט די פיס, איך וועל נישט ערלויבען קיינעם מיט קיין שמוציגע שיך אריינצודרינגען אין מיין נשמה. דאס וועט קיינמאל נישט, אזוי לאנג ווי איך לעב נישט זיין, איך ציה צוריק אלץ וואס איך האב געזאגט מיין פרוי, איך וועל נישט האלטען מייןווארט, מיין הסכמה אויף דעם פערברעכערישען און טייוולאני-שען פלאן האב איך געגעבען אין א מאמענט פון פערצווייפלונג און אפשר משוגעת, דאס האט נישט קיין ווערט, קיינער וועט נישט זאגען אין אזא פאל אבדעה"ש

ער האט דעריבער בעשלאסען זיך צו האלטען פערעקשנט און נישט צו שרייבען צו זיין פרוי, ער האט זיך אינגאנצען איבערגעגעבען אין די הענד פון גורל

— וואס איז מיר פארא אונטערשיד, איך בין שוין פערלוירען און זיך צוגעוואוינט צו דעם דאזי-גען געדאנק, איך וועל נישט מסכים זיין אויף צו שאנטאזשירען מיך מיט דעם הייליגסטען וואס איך פערמאג — מיט מיין ליבע צו מיין פרוי און מיינע הייליגע געפיהלען צו מיין איינציג קינד, דאס וועט נישט זיין, קיינמאל נישט...

(פארטזעצונג קומט)

ספּאָרט־בעוועגונג

דייטשלאַנד—פּוילען 0:1

אין דער לעצטער מינוט פאַר'ן פערענדיגען דעם מעטש אין בערלין איז געפאַלען א טויער פאַר דייטשלאַנד

נעכטען 2 אַ זייגער בייטאג איז אין בערלין פאָרגעקומען דער צווישען־מלוכהשער פוסבאָל־מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאַנץ פון פּוילען און דער רעפּרעזענטאַנץ פון דייטשלאַנד. די פּוילישע מאַנשאַפט איז געקומען קיין בערלין נאָך פרייטאג אין אָוונט, איבערן שבתדיגען טאג זענען די מיט־גלידער פון דער מאַנשאַפט, די דעלעגאַטן פון פּוי־לישען פוסבאָל־פערבאַנד און א רייהע ספּאָרט־זשור־נאַליסטן, וועלכע זענען מיטגעפאָהרען מיט דער עקספּעדיציע אויפגענומען געוואָרען דורך דעם פּוי־לישען געזאַנדטען מיג. ליפּסקי, דורך דער פער־וואַלטונג פון „דאָם פּאָלסקי" און דורך דעם קאָמי־טעט פאַר פּוילישע ספּאָרט־אימפּרעזעס.

אויפ'ן סטאַדיאָן, וואו ס'איז פאָרגעקומען דער מעטש האָט זיך צונויפגעקליבען אַן עולם פון 50 טויזענד צושויער, די פּוילישע קאָלאָניע אין דייטש־לאַנד איז געווען פערטרעטען דורך 2000 פּערזאָן, די פּוילישע ראַדיאָ־סטאַציע האָט אינסטאַלירט איהרע מיקראָפאָנען אויפ'ן סטאַדיאָן און דורך די לעצטע 3 מינוט פון שפּילען איבערגעגעבען דעם פערלויף פון מעטש פאַר די פּוילישע ראַדיאָ־צו־הערער.

פאַר'ן ריכטער אַלסאָן (שוועדען) האָבען זיך די מאַנשאַפטען געשטעלט אין פאָלגענדען צוזאַמענ־שטעל: פּוילען — אַלבאַנסקי, בולאַנאָוו, מאַרטינא, קאָטלאַרטשיק 1, קאָטלאַרטשיק 2, מישאַק, וולאָ־דאַרש, פּאַזורעק, באַוורונאַס, מאַטיאַס און אורבאַן. דייטשלאַנד: יאַקאָב, האַרינגער, קראַוזע, יאַנעס, יענער, אַפּעל, לעהנער, האַהמאַן, ראָהוענבערגער און קאָביערסקי.

דאָס פעלד איז געווען האַרט און גלאַטיג צוליב דעם פראָסט וואָס האָט געהערשט אין בערלין. דאָס איז פאַר דער פּוילישער מאַנשאַפט געווען נישט גינסטיג, ווייל אונזערע שפּילער זענען נישט גע־וואוינט צו שפּילען אין ווינטער און אויף אַ גליטשי־גען פעלד.

די ערשטע איז אויפ'ן פעלד אַרויסגעלאָפען די פּוילישע מאַנשאַפט, דער אָרקעסטער האָט גע־שפּילט דעם פּוילישען הימן, דאַן איז אַרויסגעלאָפען די דייטשע מאַנשאַפט און דער אָרקעסטער האָט גע־שפּילט „דייטשלאַנד. דייטשלאַנד איבער אַלעס".

דורך דער גאַנצער צייט פון דער ערשטער העלפט איז דאָס שפּילען געווען אַ גלייכעס, ביי אַ לייכטען איבערמאַכט פון דייטשלאַנד, די פּוילישע מאַנשאַפט האָט געהאַט זעהר פיל גינסטיגע מאָמענ־טען פאַר'ן געגנערס טויער, וועלכע זענען אָבער נישט אויסגענוצט געוואָרען, אַזוי האָבען מאַטיאַס און פּאַזורעק פערפּושט צוויי געמוירטע פּאָזיציעס, אָבער אויך די דייטשען האָבען אין דער העלפט נישט אויסגענוצט עטליכע זעהר גינסטיגע מאָ־מענטען.

אין דער צווייטער העלפט האָבען די פּוילישע שפּילער זיך צוזאַמענגענומען און האָבען דורך 20 מי־נוט געדריקט די דייטשען, אַזוי אַז מ'האָט געמיינט, אַז ס'וועט געענדערט ווערען דער אָהן־טויעריגען רעזולטאַט וואָס איז געווען אין דער ערשטער העלפט ס'זענען אָבער אוועק 40 מינוט און קיין טויער איז נישט געפאַלען פון קיין שום זייט, דעמאָלט האָבען די פּוילישע שפּילער אָנגעהויבען צו שפּילען „אויף צייט" און דאָס איז געווען אַ זעהר שלעכטע טאַק־טיק, די דייטשען האָבען דאָס אויסגענוצט און אין דער 43־טער מינוט, דאָס הייסט 2 מינוט פאַר'ן פערענדיגען דאָס שפּילען האָט דער דייטשער אָנ־גריף זיך אַדורכגעריסען און דער דייטש אַפּעל האָט געשאָסען א טויער, וועלכעס איז אוממעגליך געווען פאַר אלבאַנסקין צו האַלטען, אַזוי אַז עס האָט זיך דער צווישען מלוכהשער מעטש צווישען פּוי־לען און דייטשלאַנד פערענדיגט מיט 0:1 לטובת דייטשלאַנד.

דעם אמת געזאָגט, איז דער דאָזיגער רעזולטאַט פאַר דער פּוילישער מאַנשאַפט אַ זעהר בכבוד'ער, ווייל רעכענענדיג זיך מיט דער פאָרם און די לעצטע רעזולטאַטען פון די דייטשען האָט מען געקענט מיינען, אַז דער רעזולטאַט וועט זיין אַ גאַנץ אַנדערער.

פון דער פּוילישער מאַנשאַפט האָבען זיך אויסגעצייכענט קאָטלאַרטשיק, בולאַנאָוו, מישאַק, מאַטיאַס און אורבאַן, דער שוואַכסטער אויפ'ן פּלאַץ איז געווען וולאַדאַרש.

דעם מעטש האָבען בייגעוואוינט די דייטשע מיניסטאָרען געבעלס און בלאָמבערג. ס'איז אויך אַנוועזענד געווען דער פּוילישער געזאַנדטער אין דייטשלאַנד מיג. ליפּסקי.

פּראָטעסט־רעזאָלוציע פון קרייז־פערבאַנד מכבי אין לאָדז

געגען דעם פוסבאָל־מעטש פּוילען—דייטשלאַנד

בעת אין בערלין איז פאָרגעקומען דער צווישען־מלוכהשער פוסבאָל־מעטש צווישען פּוילען און דיי־טשלאַנד, זענען אין אַלע קרייז־פערבאַנדען פון דער פּוילישער „מכבי"־צענטראַלע פאָרגעקומען פּראָ־טעסט־זיצונגען, וואו ס'זענען אָנגענומען געוואָרען ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציעס וועלכע גיבען איבער די שטעלונג פון די יודישע ספּאָרטלער אין פּוילען געגען דעם מעטש גופא און געגען אָנקניפּען בע־ציהונגען מיט די היטלעריסטישע ספּאָרט־בעוועגונג אין דייטשלאַנד.

אַזאַ זיצונג איז אויך פאָרגעקומען אין לאָדזשער קרייז־פערבאַנד פון „מכבי". אין דער זיצונג האָבען אָנטייל גענומען אַלע מיטגלידער פון לאָדזשער קרייז־פערבאַנד און דעלעגאַטן פון אַלע יודישע ספּאָרט־פעראיינען, וועלכע זענען אַנגעשלאָסען אין „מכבי"־פערבאַנד. נאָך עטליכע רעדעס איז אָנגע־נומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

די זיצונג פון לאָדזשער קרייז־פערבאַנד „מכבי" צוזאַמען מיט די דעלעגאַטן פון די פעראיינען, וועלכע געהערען צו „מכבי" דריקען אויס זייער שאַרפסטען פּראָטעסט געגען דעם פוסבאָל־מעטש פּוילען דייטשלאַנד גלייכצייטיג ווערט אויסגעדריקט דער שאַרפסטער פּראָטעסט געגען דעם אָנקניפּען פערבינדונגען מיט דער דייטשער היטלערישער ספּאָרט־בעוועגונג, וועלכע האָט בעליידיגט און אַ־רויסגעוואָרפען פון די ספּאָרט־פעראיינען אונזערע ברידער און וועלכע פערשפּרייטען ביי זיך אין לאַנד דעם מיאוסטען ראַסען־האַס.

רעפּרעזענטאַנץ פון די אַרבייטער - קלובען — רעפּרעזענטאַנץ פון די יודישע קלובען 2:6 (0:4)

פּראָטעסט־מעטש געגען די ספּאָרט - פערבינדונגען מיט'ן היטלעריסטישען דייטשלאַנד

אַלס פּראָטעסט געגען אָנבינדען ספּאָרט־בעציהונגען מיט'ן היטלעריסטישען דייטשלאַנד איז נעכטען פאָרגעקומען אין וואַרשאַ אַ פוסבאָל־מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאַנץ פון די פּוילישע אַר־בייטער־קלובען און דער רעפּרעזענטאַנץ פון די יודישע קלובען. דער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט אַ זיג פון דער אַרבייטער־רעפּרעזענטאַנץ אין פערהעלטניש 2:6. די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט געוואָרען לטובת די ספּאָרטלער - פּליטים פון דייטשלאַנד.

גרויסער פּראָטעסט מיטינג געגען מעטש פּוילען—דייטשלאַנד

איז נעכטען פאָרגעקומען אין לאָדז אין זאַל פון „שטערן"

ביי אַ פול־געפּאַקטען זאַל, איז נעכטען אין לאָדז פאָרגעקומען אַ גרויסער פּראָטעסט־מיטינג געגען פאָרגעקומענעם פוטבאָל־מעטש צווישען פּוי־לען און דייטשלאַנד, דער מיטינג איז גערופען געוואָ־רען דורך דער היגער פערוואַלטונג פון אַר.ב.־ספּאָרט געז. „שטערן"..

ה' באַרענשטיין קלערט אויף פאַר די פערזאַ־מעלטע די בעדייטונג פון פּראָטעסט־מיטינג. מיר קאָנען — זאָגט דער רעדנער — נישט זיין גלייכגיל־טיג צו דעם, וואָס עס קומט אַרום אונז פאָר. דער פוסבאָל־מעטש צווישען די צוויי לענדער איז דער אָנהויב פון פריינדליכער צוזאַמענאַרבייט צווישען פּוילען און דייטשלאַנד, מ'האָט אָנגעקניפּט בעצי־הונגען מיט אַ לאַנד, וועלכער האָט מיט שענדליכע מעטאָדען חרוב געמאַכט גרויסע קולטור־אוצרות, וואָס זענען דורך לאַנגע יאָהרען פון שווערער אַרבייט דערגרייכט געוואָרען.

אַ פלאַמיגע פּראָטעסט־רעדע, וועלכע איז גע־ווען אַ שווערע בעשולדיגונג געגען די פיהרער פון דער ספּאָרט־בעוועגונג האַלט דאַן ה' בלומשטיין

מען האָט זיך בעמיהט פאַר דער ספּאָרט־וועלט צו בערעכטיגען דעם אָפּמאַך מיט'ן היטלער דייטשלאַנד — הויבט אָן דער רעדנער — מיט די אַר־גומענטען, אַז ספּאָרט מוז זיין אומאָפּהענגיג, אַז פּאָליטישע טעטיגקייט דאַרף נישט האָבען קיין השפּעה אויפ'ן ספּאָרט — אין דער צייט, ווען שוין דער אָפּמאַך גופא און דער פאָרשלאָג פון די דייט־שען וועגען אָנקניפּען פריינדליכע בעציהונגען צווי־שען פּוילען און דייטשלאַנד איז אַ פּאָליטישער מאַנעוור, וועלכער פאָדערט גענוג אויפמערקזאַמ־קייט.

היטלערס טרייער ספּאָרט־קאָמיסאַר — טשאַ־מער, האָט קלאָר דערקלערט, אַז אין אַ צייט, ווען דייטשלאַנד ווערט דורך מלוכות באָיקאָטירט, דאַרף דווקא דורך ספּאָרט דייטשלאַנד זוכען אַ וועג צו אַ פערשטענדיגונג. דער זעלבער טשאַמער, האָט אין אַ רעדע צו די דייטשע ספּאָרטלער אונטערגע־שטראָכען, אַז די דייטשע ספּאָרט־בעוועגונג איז היינט אַ גרויסער טייל פון דער אַלגעמיינער פּאָ־ליטישער טעטיגקייט פון איצטיגען היטלער־דייטש־לאַנד.

אַרויסגעהענדיג פון ספּאָרט־שטאַנדפּונקט — זאָגט ווייטער דער רעדנער, איז געווען אַ פעהלער אַדורכצופיהרען דעם מעטש, ווען פאַר מיליאָנען ספּאָרטלער זענען פערניכטעט געוואָרען זייערע אָר־גאַניזאַציעס, בלויז דער אַרבייטער ספּאָרט־פער־באַנד, האָט געציילט העכער אַ מיליאָן ספּאָרטלער. די יודישע ספּאָרטלער זענען שענדליך אַרויסגעשטוי־סען געוואָרען פון דער ספּאָרט־בעוועגונג. זייערע פּאָזיציעס זענען חרוב געוואָרען.

צוליב פּאָליטישע מניעות, האָט דייטשלאַנד ביז היינט תמיד אָפּגעוואָרפען די ווענדונגען פון פּוילען זיך צו טרעפען אויף ספּאָרט־פּלעצער, און היינט צוליב קלאָרע היטלעריסטישע צילען, האָבען זיי די בעציהונגען אָנגעקניפּט אַפילו פון ריינעם ספּאָרט־שטאַנדפּונקט, קאָן מען נישט דערלאָזען די אויסגעשטרעקטע האַנד צו מענשען, וועלכע האַל־טען אין דער צווייטער האַנד מעסער'ס. ספּאָרט איז אַ טייל פון קולטור לעבען און דאַרף זיין פערבונדען מיט זיין קאַמף. די דייטשע ספּאָרט־בעוועגונג איז היינט די שוין - מויער פון היטלעריסטישען רע־זשים אין דייטשלאַנד. מען האָט געמאַכט אַן אָפּמאַך מיט היטלערס מתנה, וועלכע האָבען אַליין חרוב געמאַכט די ספּאָרט־בעוועגונג אין דייטשלאַנד. מיט דעם דאָזיגען אָפּמאַך. האָט מען חוזק געמאַכט פון די ליידען פון די געפּייניגטע ספּאָרטלער אין דייטשלאַנד. אין דייטשלאַנד איז קיין אומאָפּהענ־גיגער ספּאָרט נישטאָ און מ'האָט שלום געמאַכט מיט די היטלער־אָרגאַניזאַציעס. דער רעדנער קרי־טיקירט דאַן די גלייכגילטיגע בעציהונגען פון די יודישע בירגערליכע ספּאָרט־פעראיינען, וועלכע האָ־בען נישט ווי געהעריג רעאַגירט אויף דעם אָפּמאַך.

ה' זיידע כאַראַקטעריזירט, ווי אַזוי מ'האָט אַדורכגעפיהרט דעם אָפּמאַך מיט דייטשלאַנד: סך־הכל מיט עטליכע חדשים צוריק האָבען די פּוילישע ספּאָרט־פערבאַנדען ערקלערט, אַז צוליב די דאָר־טיגע בעציהונגען וועלען זיי מיט דייטשלאַנד נישט פערטראַקטירען היינט הערשען דאָרט דיזעלבע בע־ציהונגען און מ'האָט אין דעם אַלעם שנעל פער־געסען, ווייל עס האָבען געווירקט אויסערליכע פאַק־טאָרען... דער רעדנער ציטירט דאַן אַ רייהע געדאַנקען פון דער דייטשער פּרעסע, ווי ס'ווערט קלאָר געזאָגט אַז אין דער דייטשער ספּאָרט־בעוועגונג ווערט ווי־טער געפיהרט די אויסראָטונגס־פּאָליטיק געגען יו־דישע און אַנדערש דענקענדע ספּאָרטלער.

אין אַ טעמפּעראַמענטפולער רעדע דערמאַהנט פרל. טאָפּטשע די גרויל־טאַטען פון די היטלער־באַנדעס אין דייטשלאַנד, אין אַ צייט ווען אַלע כּוחות האָבען זיך געוואַרפט פאַראייניגען געגען די פינסטערע עלעמענטען פון די איצטיגע הוליגאַן לייט, איז דער אָפּמאַך שטיינער אויפ'ן וועג פון קאַמף מיט'ן היטלעריזם.

פון פאָרגעקומענעם מעטש מוז זיך די גאַנצע קולטור־וועלט אָפּגרענצען. היטלער'ס אָנגריף אויף דער אַרבייטער בעוועגונג האָט נישט אויסגעמיטען די אַרבייטער ספּאָרט־בעוועגונג. די אַרבייטער־ספּאָרטלער געדענקען דאָס תמיד און וועלען אויף אַלע געביטען פון געזעלשאַפטליכען לעבען ענער־גיש בעקעמפען דעם היטלעריזם.

די רעדנערין רופט דאַן זיך צו אָרגאַניזירען אין די אַרבייטער ספּאָרט־קלובען, — אַלס די איינציגע אָרגאַניזאַציע, וועלכע פיהרט דעם אויפ־ריכטיגסטען קאַמף געגען היטלעריזם.

צום סוף איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָ־רען אַ שאַרפע רעזאָלוציע, וואָס איז איבערגעשיקט געוואָרען צום פּוילישען פוסבאָל־פערבאַנד.

פינאַל־מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון קלאַס „צ" אין לאָדז

ווידזעוו III — בר־כוכבא 2:6

מייסטערשאַפט פון „ערשטען באָקס־שריט" אין לאָדז

אין פערלויף פון דער לעצטער וואָך זענען פאָרגעקומען פערמעסטונגען פון די אָנפענגער אין באָקס־ספּאָרט. די דאָזיגע אימפּרעזע ווערט ביי אונז פּאָפּולער גערופען „דער ערשטער באָקס־שריט". צו די דאָזיגע פערמעסטונגען האָבען זיך דאַסמאָל געמאָלדען 30 באָקסער פון פערשידענע קלובען, דער יודישער קלוב „הכוח" האָט צוגעשטעלט עט־ליכע ריינע באָקס־טאַלענטען און איינער פון זיי פּאַנאַט זאָגט צו צו זיין אַ זעהר גוטער באָקסער. ווען ער זאָל האָבען ווייטער א ראַציאָנעלען און ציל־בעוואוסטען טרענירונג. די קאַמפען זענען פאָר־געקומען אין 7 וואָגען: פון דער פליגען־וואָג ביז צו דער האַלב־שווערער. פון די 7 מייסטערס זע־נען פון גייער־קלוב 2, פון פּאָליציייאישען ספּאָרט־קלוב (אָנ'עלשערער עלעמענט) 2, „הכח" 1, י. ק. פּ. 1, און ס. ק. ס. 1.

די מייסטערשאַפטען אין די פינאַל־קאַמפען האָבען דערגרייכט. אין דער פליגען־וואָג: אַלשעווסקי (ס. ק. ס.), אין האָהן־וואָג — גאַדולע (גייער), אין פעדער־געוויכט פּאָגאַל (הכח), אין דער לייכ־טער וואָג—מיראַווסקי (גייער), אין האַלב־מיטעל־וואָג — דזשעדזש (פּ. ק. ס.), מיטעל־וואָג — לאַפּו־שאַנסקי (פּ. ק.ס.) אין האַלב־שווערער וואָג — בראַלעצקי (י. ק. פּ.).

אָפּגעברענט דער גאַנצער לאָקאַל פון פּיעטריקאָווער „מכבי"

דאָנערשטאָג ביינאַכט איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין לאָקאַל פון דעם פּיעטריקאָווער „מכבי" אויף פּילסודסקיעגאָ גאַס, ביז מ'האָט בע־מערקט דאָס פייער און ס'איז אָנגעקומען הילף איז דער גאַנצער לאָקאַל פערברענט געוואָרען.

דער פּיעטריקאָווער „מכבי" האָט געהאַט איי־נעם פון די שענסטע לאָקאַלען אין דער גאַנצער פּוילישער פּראָווינץ, האָט געהאַט אַלע נויטיגע טורנ־גימנאַסטישע און ספּאָרט־מכשירים, האָט געהאַט אַ דאָפּעלטען קאָמפּלעט פון אָרקעסטער־אינסטרומענ־טען, דאָס אַלץ איז געפאַלען אַ קרבן פון דער גרוי־סער שרפה וואָס האָט אויסגעבראָכען אין לאָקאַל גופא, די רעטונגס־אַקציע איז געפיהרט געוואָרען גאַנץ ענערגיש און פון גאַנצען לאָקאַל איז געבליבען נאָר אַ חורבה. פון די מכשירים, אינווענטאַר און אָרקעסטער־אינסטרומענטען האָט זיך גאָרנישט איינ־געגעבען צו ראַטעווען. די שרפה פון „מכבי" האָט צווישען די פּיעטריקאָווער ספּאָרטלער געמאַכט אַ גרויסען רושם.

באָקס

פּאָליציייאישער ספּאָרט־קלוב (קאַטאָוויץ) — רעפּרעזענטאַנץ פון בערן (טשעכיען) 6:10

אונגאַרן — טשעכיען 6:10

ו.ק.ס. (ווילנא) געווינען 2 פונקטען דורך וואַלקאָווער

נעכטען האָט געזאָלט פאָרקומען דער מעטש וועגען פּרויספּלעץ פון דער ליגע צווישען טשאַר־ני (לעמבערג) און ו.ק.ס. (ווילנא). צוליב דעם וואָס טשאַרני האָט זיך נישט געשטעלט צום מעטש האָט דער ריכטער צוגע'פסק'ענט לטובת ו.ק.ס. 2 פונקטען.

„מכבי" לאָדזשער קרייז פּראָטעסטירט געגען דער עליה־גזירות אין ארץ־ישראל

דער נעכטיגער קרייז - צוזאַמענפאָהר פון „מכבי" האָט אָנגענומען א שאַרפען פּראָטעסט געגען די לעצטע עליה־גזירות הן געגען די טוריס־טען און הן געגען די קליינע צאָהל סערטיפיקאַטען. דער קרייז־צוזאַמענפאָהר בעשליסט פאָרצולייגען דעם לאַנד־צוזאַמענפאָהר אנצוהויבען א הכשרה־אַרבייט אין אַלע מכבי־קלובען און פאַרברייטען די „מכבי"־מיטגלידער צו דער עליה קיין א"י.

אינטערנאַציאָנאַלער טורניר פון ספּאָרט־שפּילען אין ריגע

אין אינטערנאַציאָנאַלען טורניר פון ספּאָרט־שפּילען, וועלכער קומט פאָר אין ריגע, נעהמט אויך אָנטייל די רעפּרעזענטאַנץ פון ווילנא, די ווילנער קויש־באַל דרוזשינע פאַר מענער האָט פערשפּילט ביי דער רעפּרעזענטאַנץ פון עסטלאַנד מיט 21:73, און ביי דער רעפּרעזענטאַנץ פון לעט־לאַנד 24:81.

די עקאנאמישע לאגע און די רעגולאציע פון דער עליה קיין ארץ-ישראל

א פעראייניגט יודענטום קאן העלפען די ענטוויקלונג פון מפרץ חיפה

אלס איינציגע רעגולאציע פאר דער אימיגראציע האט די רעגירונג בעשטימט, ווי זי בעהויפטעט עפענטליך ביי יעדער געלעגענהייט, די עקאנאמישע פעהיגקייט פון לאנד און די מעגליכקייט אויפצונעמען אין עקאנאמישען לעבען נייע אימיגראנטען. עס ווייזט זיך אבער, אז די עקאנאמישע לאגע איז נישט דער איינציגער פאקטאר, מיט וועלכען די רעגירונג רעכענט זיך. אפילו ווען דער עקאנאמישער מצב איז גאר גינסטיג פאר א פערשטארקטער עליה, אפילו ווען די לאגע אין לאנד פאדערט דירעקט נייע ארבייטס-קרעפטען פאר ניי-געשאפענע אונטערנעמונגען — קומט דער פאליטישער פאקטאר און קען שליסען די טויערען פון לאנד און דירעקט אויפהאלטען די עקאנאמישע ענטוויקלונג.

די ווירקונג פון דעם פאליטישען פאקטאר האבען מיר איצט געזעהן ביי דער פערטיילונג פון סערטיפיקאטען פאר'ן קומענדיגען האלבען יאהר. די יודישע אגענץ האט געפאדערט 25 טויזענד סערטיפיקאטען. די פאדערונג איז געווען בעגרינדעט אויף א גענויער סטאטיסטיק און אויספארשונג פון דער לאגע אויפ'ן ארבייטס מארק, וואס נויטיגט זיך אין נייע ארבייטס-קרעפטען. די רעגירונג בעאמטע, וואס האבען פון זייער זייט נאך אמאל אונטערזוכט די לאגע, האבען מסכים געווען אויף איבער 50 פראצענט פון דער געפאדערטער צאהל — און דאך האט מען נעגעבען קוים 25 פראצענט.

די איינציגע סיבה פאר דער פערקלענערונג פון די בעוויליגטע סערטיפיקאטען איז געווען א ריין פאליטישע. די אראבישע פאליטיקער האבען געזעהן, אז אויך ביי דער רעגירונג, וואס דארף זיין פעראנטווארטליך פאר דעם עקאנאמישען וואוילשטאנד פון לאנד, אז אויך ביי איהר איז דער עקאנאמישער פאקטאר נישט דער עיקר, נאר די פאליטיק האט פיל צו זאגען — דאס האט זיי געדינט אלס ביישפיל און געגעבען מוט ארויסצוגרופען שטרייקען, דעמאנסטראציעס און אומרוהען, וואס האבען געקאסט טייער.

און וואס וועט זיין ווייטער?

דאכט זיך, אז עס איז נישטא קיין סיבה צו זיין אפטימיסטיש. מיר דארפען זיין גרייט אויף א חשבון, וואס מ'וועט אונז אין גיכען פארלייגען צו צאהלען פאר שאדענס, וואס מיר זענען נישט שולדיג אין זיי. פאראן גענוג סימנים, אז מען וועט פראבירען אויפפרישען די אלטע טענות כדי צו בעגרעניצען די יודישע עליה קיין ארץ-ישראל. דאס יודענטום אין דער גאנצער וועלט דארף זיך צוגרייטען צוריקצושטויסען דעם אנגריף, וואס דערווארט אונז אין דער נאהנטער צוקונפט. פאר די אומעטום נעדריקטע און געפלאגטע יודען איז ארץ-ישראל די איינציגע רעטונג. מיט אייגענע קרעפ-

(בריף פון ארץ-ישראל)

טען האט דאס יודישע פאלק געבוים ארץ-ישראל און עס פעהיג געמאכט אויפצונעמען א גרויסע צאהל אימיגראנטען. דאס יודישע פאלק דארף דערפאר אנווענדען אלע כחות און זיין גאנצען איינפלוס צו פערהיטען, אז ענגהארציגע פאליטיקער זאלען איהם נישט פערשליסען דאס לאנד, וואו עס האט אינוועסטירט אזוי פיל ארבייט, בלוט און שוויס, פון זיינע בעסטע קינדער. דאס ווארט האט דאס יודענטום אין אלע גלות-לענדער.

* * *

דער ישוב אין ארץ-ישראל האט מיט גרויסען שמערץ אויפגענומען די טרויעריגע ידיעה וועגען פלוצליגען טויט פון מאצקין ז"ל. דער פערמאנענטער קאנגרעס-פרעזידענט און פארזיצער פון אקציאנס-קאמיטעט איז געווען שטארק בעליבט ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל, און די פלוצליגע ידיעה האט ארויסגערופען א גרויסען טרויער. אין זעלבען טאג, ווען די ידיעה איז אנגעקומען, איז פעראנשטאלטעט געווארען אן אזכרה אין בנין פון קרן קימת. אין הערצל-צימער, ה' אוסישקין, וועלכער האט מספיד געווען דעם פערשטארבענעם פיהרער, האט מיטגעטיילט, אז די נייע שכונה וואס בויט זיך אין חיפה וועט מען אנרופען „שכונת מאצקין".

די נייע שכונה בויט זיך אויפ'ן באדען פון קרן קימת אין מפרץ-חיפה. דא געפינט זיך שוין אן ארבייטער-קווארטאל מיט הונדערטער הייזער, וואס ווערט אויך איצט פערגרעסערט. מען האט איצט בעשטימט עטליכע הונדערט דונאם פאר א שטאט-קווארטאל פון מיטעלשטאנד. די דאזיגע שכונות וועלען אויך העלפען ברענגען א לעזונג פאר דער שווערער דירות-פראגע אין חיפה, וואס פערגרעסערט זיך פון טאג צו טאג.

צוזאמען מיט דער ענטוויקלונג פון דער געגענד, וואס איז בעשטימט פאר דירות, הויבט מען איצט אן בויען די אינדוסטריע-געגענד. א סך עולים פלאנען נייע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען אין חיפה, און ביים היינטיגען באדען-יקרות איז עס זעהר שווער צו בעקומען די נויטיגע פלעצער פאר פאבריקען. ביים קרן קימת בעקומט מען דעם פלאץ אויף גינסטיגע בעדינגונגען און מען צאהלט בלויז פאכט-געלד, 4 פראצ. פון באדען-ווערט. דער באדען פון קרן קימת אין מפרץ-חיפה איז געווארען א וויכטיגער פאקטאר פאר דער ענטוויקלונג פון יודישען ישוב אין חיפה און אין דער סביבה.

איש ירושלים.

ראדיא-כראניק

קאנטראל פון ראדיא-איינריכטונגען

דאס קאנטראלירען פון ראדיא-איינריכטונגען איז פאראויסגעזעהען אין נייעם געזעץ וועגען פאסט, טעלעפאן און טעלעגראף. די קאנטראל פיהרט דורך די פאליציי.

יעדער בעזיצער פון א ראדיא-אפאראט איז פערפליכטעט צוצולאזען די קאנטראלערען צו זיין ראדיא-אפאראט און ווייזען די ראדיא-ערלויבניש צוזאמען מיט א בעשטעטיגונג, אז מען האט אריינגעטראגען דעם ראדיא-אפצאהל פאר'ן לעצטען חודש.

כדי אויסצומיידען אונאנגענעהמליכקייטען און מיספערשטענדנישען ווערט גערעטען, אז די ראדיא-ערלויבניש זאל זיך שטענדיג געפינען ביים ראדיא-אפאראט, כדי די קאנטראלערען זאלען צו יעדער צייט האבען פאר זיך די דאזיגע ערלויבניש. אין ערגסטען פאל, מוז זיך שטענדיג געפינען א צעטעל מיטן נומער פון דער ראדיא-ערלויבניש און דעם פאסט-אמט, וואס האט די ערלויבניש ארויסגעגעבען.

שטראפען, פאר עובר זיין אויף די ראדיא-פארשריפטען

אין פאל ווען די ראדיא-קאנטראלערען וועלען פעסטשטעלען, אז די ראדיא-איינריכטונג איז נישט פעררעגיסטרירט אין פאסט-אמט, אדער די ראדיא איינריכטונג ענטשפרעכט נישט די בעדינגונגען, לויט וועלכע די ערלויבניש איז ארויסגעגעבען געווארען, ווערט דורך דער פאליציי צונויפגעשטעלט א פראטאקאל און עס ווערט פערפיהרט א קרימינעל-אדמיניסטראטיווען פראצעס נעגען דעם בעזיצער פון ראדיא-אפאראט.

פאר עובר זיין אויף די ראדיא-פארשריפטען ווערט פאראויסגעזעהן א שטראף ביז 3000 זל. און ארעסט ביז דריי חדשים, די מאכט קען אויך פעראָרדנען צו קאנפיסקירען די ראדיא-איינריכטונג און פאדערן אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון א 6-חדשים'דיגען אפצאהל.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוואכע
אויפנאהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אוונט.

א גרויסער
פעסטיוואל
פון דער
יודישער דיכטונג און קונסט
וועט זיין

די פייערליכע אקאדעמיע
צום יובילעי פון
משה בראדערזאנ'ס
20-יעהריגער ליטעראַרישער טעטיגקייט
מיטוואך, ד. 20 דעצעמבער
(לעצטער טאג חנוכה)
אין פילהארמאניע-זאל

די לודמירער מויד

פון ר. בנימין.

— 1. —

באך היינט זיצען אלטע חסידים, גרויסע זיידעס און דערצעהלען פון זייערע זיידעס, וואס פלעגען אליין נאך פאהרען צו דער „היליגער מויד".

אמאל-אמאל, אין די אוראלטע צייטען, זענען געווען נביאה'ס ביי יודען; געווען א מרים, געווען א דבורה, זענען געווען צדקנית'ן פרומע וויבער מיט כשרע לייבער: שרה בת טובים און די ליטישע האהעל, אבער אן אשה און נאך א מויד דערצו, וואס זאל זיך טובלען אין מקווה, לייגען תפילין קושען ציצית, בענטשן קוויטלעך און געבען ברכה'ס, — אזא איז געווען נאר איינע: „רבי" חנה-רחל, די לודמירער מויד!...

א גרויסען שם איבער שטעט און שטעטלעך האט געהאט דער דאזיגער צדיק אין קליידעל, זי האט געהאט חסידים, געהאט תלמידים און געצויגען צו זיך מיט איהר חכמה און חן...

אבער לאמיר דערציילען די מעשה כסדר.

נישט דער זיידע און נישט דער טאטע חנה-רחל'ס זענען געווען רביים, און נישט זיי האבען זיך אפילו אנגעקערט מיט א רבישען שטאם. פראסטע יודען, וואכעדיגע יודען, זענען זיי געווען, וואס האַבען געהאנדעלט מיט מעהל און געהאנדעלט מיט האלץ. אבער פרום זענען זיי געווען ביז גאר.

ר'. מאניש דער טאטע פון דער „מויד" האט קיין קינדער נישט געהאט, זענען סיי ער, סיי זיין פרוי, געווען פערזארגט, און געפאהרען קיין טשערנאביל, צום רבין ר' מאטעלען, דעם צדיק הדור.

— הא, א בן-זכר ווילסטו? — האט ר' מאטעלע דערכט נישט אנגעקוקט דעם אויסגעמאטערטען יודען, וואס האט זיך געשלעפט אזא לאנגען וועג — הא, א בן-זכר?

— יא, רבי — האט ר' מאניש זיך געשארקעלט ווי א לולב און ס'האט געציטערט זיין קול — יא, רבי... א קדיש... העלפט!...

— נו, מילא, נו... פאהר אהיים לחיים ולשלום.. וועסט שוין צונעהמען וואס גאט ברוך הוא וועט געבען — האט דער רבי א מאך געטון — ס'עט זיין א כשרע נשמה, יא,.. פאהר, פאהר...

מלא גדולה איז ר' מאניש אהיימגעקומען קיין לודמיר, צום יאהר איז זיין ווייב טאקע געלעגען געווארען און געהאט א קינד. ס'איז אבער געווען א מיידעל.

פונדעסטוועגען האט ר' מאניש געמאכט א גרויסע סעודה און אנגענומען דאס מיידעלע פאר ליב, אזוי האט דאך ר' מאטעלע געהייסען...

אויף אלעם גוטען האט דאס מיידעלע זיך געהאדעוועט ביי ר' מאניש'ן אין שטוב, און ווייל דאס ווייב איז איהם, נישט דא געדאכט, באלד הערויף געשטארבען, האט ער איבערגעלאזט זיינע מסחרים אויף גאס'ס באראט און אליין זיך אפגעגעבען מיט חנה-רחלען, גאנצע טעג. ווי אן אוינג קאפ אזוי האט ער זי געהיט.

אין געפיהרט האט ער זיך מיט איהר ווי מען פיהרט זיך מיט א יונגעל. ער האט צו איהר צוגענומען א מלמד, וואס האט מיט איהר געלערנט חומש און איהר דערציילט זאכען, וואס ווייבער מעגען זיך אהן דעם בעגעהן.

און ווייל דאס מיידעל האט געהאט א גוטען קאפ און בעגעהרט, האט דער פאטער מיט איהר אליין געלערנט א שטיקעל גמרא און מוסר-ספרים נאך דערצו.

איבער גאנץ לודמיר האט זיך באלד פערשפרייט דער שם, אז ביי ר' מאניש'ן וואקסט א מיידעל מיט אנ'אילדערנעס, מאנסבילישען קאפ אויף זיך. מען איז געלאפען אויף איהר קוקען, ווי אויף א גרויס חידוש. דערביי איז דאס מיידעל געווען פרום און אפגעהיט ביז גאר. געזאגט ברכה, זיך געוואשען צו ברויט. געדאווענט מנחה און ביינאכט, אויפ'ן געלעגער, געלייענט קריאת-שמע מיט אזא כונה, אז זי האט זיך אגיש געבאדען אין שוויס.

און א גוט הארץ האט זי פערמאגט, געהאט רחמנות מיט ארימע, זיי אוועקגעגעבען ס'אייגענע עסען און ס'בעסטע שאלעכל און קליידעל, וואס זי האט פערמאגט.

צו די אלע גוטע מעלות איז חנה-רחל נאך געווען בעשאנקען מיט חן און שיינקייט פון דער וועלט. אויגען מילדע, ווי טייבעלעך. א הויט, א ווייסע, ווי דער געפאלענער שניי, און אונטער'ן קאפטעל האַבען געצייטיגט בריסטלעך, ווי געפונדענע, יונגע פייגעל...

טאטעס און מאמעס האבען זיך געבענשט אין איהר:

— טפו... טפו... ס'זאל איהר נאר נישט שאטען קיין עין-הרע נישט געשעהען, טפו... טפו...

און אז חנה-רחל איז צומזל געווארען א בוגרת, צוועלף יאהר מיט א טאג, האבען שדכנים אנגעהויבען אפשלאגען די טירען און רעדען שידוכים פון גאר דער וועלט. פון גאנץ וואלין, היינט פון לודמיר אליין. האבען די גרעסטע נגידים זיך געריסען איינצוהאנדלען ר' מאנישעס טאכטער פאר זייער'ע לייטישע זיהן.

גילדענע בערג, טעפ מיט רענדלעך, האט מען צוגעזאגט דער כלה, נאר ר' מאניש האט דער'ווייל געהאט איין ענטפער פאר זיי:

— מען דארף פרעגען ס'מיידעל, צי זי וויל... אזוי שטעהט אין פסוק...

אבער חנה-רחל האט געשוויגען און נישט געזאגט וואס זי וויל... פערצויגען איהרע ליפען, פערגלייזט די אויגען און אלץ געשוויגען, ווי די ווייסע וואנט...

אין אן דער פאטער איז אמאל צוגעשטאנען און פארט געוואלט וויסען, האט זי אן אפגעלאזט דעם קאפ און געענטפערט מיט א ציטערענדיגען קול:

— גיב מיר צייט... כ'וועל אויספרובען מיין הארץ און הערען, וואס דאס הארץ וועט זאגען...

און די מעשה איז, וואס אין חנה-רחל'ס הארץ האט עפעס געטליעט און געטליעט און זי האט אליין נישט געוואוסט, וואס דאס איז. זי האט אויך נישט געוואוסט, פארוואס עס פערשפארט איהר ביים שלונג, ווען זי דערזעהט, נישט אומיסטען, בנציונ'סינגעל דעם שוחט'ס, וואס וואויבט מיט זיי טיר ביי טיר.

יא, נישט איינמאל האבען איהרע מילדע בליקען זיך בעגעגענט מיט בנציונ'ס ליכטיגע אויגען, וואס האבען געשפריצט מיט פייער, און איהרע באַקען האבען זיך אנגעצונדען און ס'האט פון זיי געזעצט א היץ... און נישט איין איין פארנאכט איז זי געזעסען ביי איהר פענסטער און זיך צוגעהערט ווי פון דער אנדערע זייט טראגט זיך דאס זיסע קול פון זיין תורה לערנען, ווי דער ניגון כוואַליעט זיך, גלייך ער וואלט געקומען פון א פלייט און נישט פון א מענשליכען האלז...

באגענדיגע געדאנקען האבען געצופט חנה-רחל'ס הארץ. זי האט דערפיהלט א זיסען ווייטאג צוזאמען א גרויסע בענקשאפט נאך דעם קול פון יענער זייט פענסטער און נאך דעם גרינליכען פנים מיט דעם שווארצען בערדעלע בעוויזט...

אזוי באהענט איז דאס געווען און פארט אזוי ווייט, האבען ביינאכט, אויפ'ן געלעגער, טרערען זיך געגאסען פון איהרע אויגען און פייכט געמאכט די ווייסע קישענס.

— איז ער מיין בעשערטער? — האט זי זיך געפרעגט — ער בנציון?

זי האט געווענדעט איהרע אויגען צום הימעל און געוואַרט אויף אנ'ענטפער פון דארטען, אויף א וואונק.

קיין תשובה פון „אויבען" איז אזוי גיך נישט געקומען. און בנציונ'ן איז דערווייל פער'קנס'ט געווארען מיט א מיידעל פון אנ'אנדער שטאט. איז חנה רחל'ען בעגאַלען א שרעק. וואר'ים איהר בענקשאפט איז געווען גרויס און דער שאטען פון יענער זייט פענסטער האט געצויגען ווי מיט צוואנגען.

האט זי אנגעהויבען זאגען תפילות, פאסטען גאנצע טעג און פייניגען ס'יונגע לייב. זי האט געוואלט ארויסרייסען פון זיך די „אומריינע" בענקשאפט, וואס האט זיך בעזעצט ביי איהר...

אבער דאס קול פון יענער זייט פענסטער האט זיך אלץ שטארקער געטראגען, געכוואליעט און געזאגט, ווי דאס קול פון א זיסער פלייט..

(ווייטער מארגען)

זעלבסטמארדען

(2) בעכטען האט זיך אין קאַ־ידאר פון הויז, אויף 11. ליסטאָפּאַד 59 געסמ'ט מיט עסיג־זויער די 27־יאָהריגע עוגעניא העק, אַן אַרבייטסלאָזע און א היימלאָזע.

מען האט זי אָפּגעפירט אין ראַדאגאשטשער שפיטאל. די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד־פרוב — אַרבייטסלאָזיגקייט און נויט.

* * *

(ש) אויף מאלא 42 האָט זיך געסמ'ט מיט כוב לימאט די 31־יעהריגע יולקאבא אַגראַדאווטשיק.

* * *

(א) אויף לימינאווסקיעגא 19 אין טויער האט זיך געסמ'ט מיט סובלימאט די 32־יאָהריגע הנה בראָקמאַן פון קאַנין.

מ'האט די ביידע אָפּגעפירט אין שפיטאל.

שבת חנוכה וועט איז פילהארמאניע
דאווענען חזן משה פריים

פרייטאג־צונאַכטס דעם 15. דעצעמבער וועט בענשען חנוכה־ליכט, דאַווענען קבלת־שבת און צו מאָרגענס שבת־שחרית און מוסף דער פּעראַמעאַלער חזן משה פריים, וועלכער האט די לעצטע ימים־נוראים אין פילהאַרמאָניע ביי אַ ריזיגען עולם געהאט דעם גרעסטען בייפאל.

אין דאַווענען בעהמט אויך אַנטייל דער פּי־אַר פּעסיאָנעלער כאָר, אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיריגענט הערן רובין.

דעצעמבער — ווערביר-חודש פאר דער גראסער-ביבליאטעק

די פערוואלטונג פון דער גראָסער־ביבליאָטעק האט פערענדיגט די אינערליכע רעאָרגאניזאַציע־אַרבייט: די ביבליאָטעק איז איבערגעטראָגען געוואָרען אין א נייעם און בעקוועמען לאָקאל, וואס געפינט זיך אין צענטר פון שטאָט, זאַכאָדניא 68 (פראָנט. פּאַרטער); עס זענען אייננעקויפט געוואָרען הונדערטער נייע יודישע און פוילישע ביכער, און עס זענען שוין אויסגעאַרבייטעט געוואָרען די נייע קאַטאַלאָגען.

איצט זיינען די פערוואלטונג צוגעטרעטען פריינציזיהען מאַסען נייע לייענער. צו דעם צוועק איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דער חודש דעצעמבער אלס ווערביר־חודש פאר דער גראָסער־ביבליאָטעק. דער ציל איז: פערוואנדלען די גראָסער־ביבליאָטעק אין א מאַסען־ביבליאָטעק פון דער יודישער אַרבייטענדיגער בעפעלקערונג אין לאָדז. די פערוואלטונג האט זיך שוין געשטעלט אין פערבינדונג מיט די פראָפ. פעראיינען און א גאַנצע רייהע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס וועגען מיטהעלפען צום דערפאָלג פון ווערביר־חודש.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, ד. 4 דעצעמבער 1933

7,00 צייט־סיגנאַל. 7.05 גימנאַסטיק. 7,20 גראַמאָפאָן, ידיעות. 7,40 גראַמאָפאָן. 7,52 הויז־ווירטשאַפט. 11.40 פּרעסע, ידיעות. 11,57 צייט סיגנאל. 12,05 גראַמאָפאָן, ידיעות. 12,38 מוזיק. 3.25 עקספּאָרט. 3.30 קאָמוניקאַט. 3,40 גראַמאָפאָן. 3.55 גראַמאָפאָן. 4,10 וויאָלענטשעל־קאָנצערט. 4.40 לעקציע פראַנצויזיש. 4,55 קאָנצערט. 5,50 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, קאָמוניקאַט פון לאָדז. 6,00 רעפעראַט. 6,20 זעלנערישע אוידיציע. 6,45 רעדע פון מיניסטער סטאַנישינסקי – קאָמיסאַר פון דער נאַציאָנאַלער הלוואה. 6,55 פערשידענעס. 7.10 רעפעראט. 7,25 ספּאָרט. 7.45 קאָנצערט פון בודאַפּעשט. ידיעות. 9,45 רעפעראַט. 10,05 טאַנץ־מוזיק. 11,00 ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11,05 טאַנץ־מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

7,40 בודאַפּעשט – סימפ. קאָנצערט. 7,30 שטאָקהאָלם – פידעל - קאָנצערט. 8,05 וויען – סימפ. קאָנצערט. 9,15 לאָנדאָן – סימפ. קאָנצערט.

מעלדונג

געזעלשאַפט. „קולטור־ליגע" לאָדז

הנחה בילעטען אין טעאַטער און אויף אַלע קאָנצערטען אין פילהאַרמאָניע

די טעאַטראַל־ אַרטיסטישע אָפּטיילונג גיט פרויס הנחה בילעטען אויף אַלע פרייטאָג, שבת און זונטאָג אין שטאַטישען טעאַטער צו בילינע פרייזען די אָפּט. אָרגאַניזירט אויף דינסטאָג, מיטוואך דאָנערשטאָג דעם 5 טען 6 טען און 7 טען ד. ח. דריי גרויסע הנחה פאָרשטעלונגען צו די נידעריגסטע פרייזען פון 30 גר. ביז 230 (ביי דער קאַסע ביז 440).

אויף דער קאָמעדיע „געלד איז נאָך נישט אַלץ" וואָס גייט אין וואַרשאַ מיט א ריזיגען דערפאָלג.

די אָפּט. גיט שוין אויס הנחה בילעטען אוים'ן קאָנצערט פון דער בעריהמטער פידלער־קינסטלערין עריקא מאָריני.

דאָנערשטאָג ד. 14 טן ד.ח. אין פילהאַרמאָניע בילעטען צו בעקומען יעדען טאָג פון 10–3 און 4,30 ביז 9,30 אָוונד אין סעקרעטאַריאַט פון „קולטור־ליגע" זאַכאָדניע 68 (פראָנט פּאַרטער) טעל. 191-15.

שפּראַך-קורסען

ס'ווערען שוין אָנגענומען איינשרייבונגען אויפ'ן קורס פון ענגליש, פראַנצויזיש, רוסיש און עספּעראַנטא. דער אָפּצאָל פאר א גאַנצען קורס איז 10 זל. (עספּעראַנטא 7 זל.) איינשרייב געלד 1 זל.

איינשרייבען זיך קאָן מען יעדען טאָג פון 10-3 און 9,30-4,30 אין סעקרעטאַריאַט פון קולטור־ליגע זאַכאָדניאַ 68 (פראָנט פּאַרטער) טעל. 191-15.

קלאַנג-קינא CAPITOL

היינט פּרעזענטירען מיר דעם סופּערפילם פונ'ם איקל „סעקס אַפּיל און פערב־עכען", רעזשיסירט דורך דעם בעריהמטען מעריאַן גערינג

„דער אפּפאל פון דער גאס"

א ריהרענדע עראָטישע זיטען־דראַמע. — א מיטרייסענדע קרעאַציע פון סילוויא סידנעי און דינאַמיש־שפּיל פון דזשאָרדזש ראַפט האָבען דעם דאָזיגען פילם אַרויסגערוקט אינ'ם סאַמע אויבען־אָן פון די מייסטערווערק אין היינטיגען סעזאָן.

דער אָנהויב פון די סעאַנסען אין די מיטענוואָך־טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 30 ביי טאָג. דער זאל איז גוט געהייצט.

ביליגער ווי איבעראל

שעבער און רעיעלער

וואַשט, פאַרבט און פּוצט אָהן שעדליכע מיטלען אַלערליי אַנצוגען, פּאַלטאָס, קליידער, סוועטערס אויך וועש

די יודישע כעמישע וועשעריי און פאַרבערייי

„עריקא"

2 מלינאַרסקאַ 2 (ביים ראָג בזשעזשינער).

פון 4 זל. א ווינטער־פּאַלטאָ, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 א סוועטער, 15 גר. א קאָלנער, פון 50 גר. אַנ'אויבערהעמד. ס'ווערט געפאַרבט אַלערליי דאַמען־ און הערען־גאַרדעראָבען.

ווערקשטעל שירמס פון און שפּאַציר־שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

צמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאַלירטע דאַמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ־פרייזען. נעהמט אָן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס, אויך צו פערקויפען סאַלאָשען און באַטען.

שייטלען מיט פּאַריזער שריינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא 15

קליינע אנאנסען 1 זלאָטי אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

Zgubiłem weksel z własnego wystawienia na sumę Zł. 66.50 pł. d.10/1–1934. Weksel niniejszy unieważniam. Sz. Szpigel, Łódź. Piłsudskiego 16. 6590

קאַפּעלושען רייניגט כעמיש, פאַסאָנירט מיט האביק סיסטעם Pogotowie Krawieckie Kiersza. Wstąp Żeromskiego 91 dzwoń 163,30 6429

א זעלבסטשטענדיגער וועבער־מייסטער פון בענדער, וואָס קען מוסטערן צייכנען אויף זשאַקאַרד און שאַפטמאַשינען אַרבייטען, זוכט א פּאָסטען. אָפּערטען אונטער „E. A. W." אין אדמ. פון דער צייטונג.

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א מיידעל צו זאָקען־אַרבייט, באַלד געצאָהלט. מעלדען זיך ווסכאָדניא 22, רעכטע אָפיצינע, 2־טער שטאָק, וו. 35, זאַלצבערג.

ראקאלען

צוליב אָפּרייזע איז אָפּצוגעבען א גרויס געוועלב מיט א וואוינונג, פּריש רעמאָנטירט אין בעסטען צענטרום, געאייגנעט אויף אַלעס. שרודמיעסקאַ 7, זילבערבערג. 6591

צו פּערדינגען א געוועלב מיט א כלוב אויף רוג בזשעזשינער און פראַנציסקאַנער. צו ערפאַהרען ביי קסיאָנזשעק.

נאַכטלעגער זויבער און וואַרים — ווסכאָדניאַ 19, ביי זענדעל.

איך נעהם אָן צו שפּילען אַלע סאָרטען גאַרנס און אָפּשפּרינגערס צו ביליגע פרייזען. ווייסבערג, שרודמיעסקאַ 24.

כעמיש-באַקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאָדז, פּעטריקאָווער 37. טעל. 230-85

פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

Dr. med. ALBERT GOTLIEB

אַקושער גינעקאָלאָג

פּיעטריקאָווער 26 טעל. 177-50.

נעהמט אָן פון 9–11 און פון 4-7 אָוו.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40.

נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 9 - 1 פאַרטיטאָג. בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאָג און יום־טוב פון 8–2 נאָכמ.

Dr. med. LEON FUCHS

אינערליכע קראַנקהייטען האָט זיך איבערגעצויגען

אויף וואָלטשאַנסקאַ 65

(רוג אַנדזשעיאַ) טעל. 172-44

נעמט אָן פון 3–5 נאָכמ.

2 שטיבען מיט א קוך

מיט בעקוועהמליכקייטען אין צענטרום פון שטאָדט, ווערט

פון זאפארט געזוכט

אָפּערטען אין אַדמיניסטר. אונטער „B.M."

הויפט-בוכהאלטער

פון א גרויסער אַקציען־געזעלשאַפט, ערטיילט אונטעררכט אין בוכפיהרונג און אין פוילישער און ענגלישער האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ. צוגענגליכע פרייזען. אָפּערטען אונטער „גרופּען־אונטעררכט" אין אַדמ. פון „נייעס פאָלקסבלאַט".

כירורגישער קאבינעט
Dr. med.
J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אָפּעראַציעס, אָרטאָפּעדיק, הילס און שיראָקעם א.א.וו. נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו. לעטשניצע־פרייזן.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantor

איז געוואָרען איבערגעטראָגען

אויף זשעלאנא 5

טעל. 112-22

נעהמט אָן פון 1–3 און פון 6–8 אָוו. לעטשניצע־פרייזן.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אָפּעראַציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס אהן פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל־ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען־קאָפּ, און עס פאַלט אריין אין דעם ביס איז דער קראַנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעלע גומענע היילבאַנדאַזשען בעזונדערען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, לייטונגען ספּעציעלע היילגאָרסעטען און אָפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

ספּאַנטאַנס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

אכטונג! זייט דעם ערשטען אָקטאָבער ד. י. ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט נור פון מיר פערזענליך בעהאַנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען־קאַסע.

דאנקזאגונג.

איך מאַך עפענטליך בעקאַנט, אז דאַנק דעם ספּעציאַליסט דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) בין איך גענצליך בעפרייט געוואָרען פון מיין שווערע ברוך־קראַנקהייט. דעם 1 דעצעמבער 1930 האָט מיר דער ה' דיר. י. ר. פערלעגט היילבאַנדאַזשען לויט זיין סיסטעם. מעטאָדע און נאָך א חודש האָב איך קאָנסטאַטירט, אז כ'בין גענצליך אויסקורירט. כ'בין אַלט 61 יאָהר און בין געוואָרען אָפּערירט אָהן ערפאָלג און היינט פיהל איך מיך געזונד און עמפּפעהל היערמיט דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אַלע לײַדענדע אויף ברוך־קראַנקהייט.

(—) Józef Rydel, Nowe-Chojny, ul. Majowa 5.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר א מילימעטער־שורה

פאַר'ן טעקסט	24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען אין ערב־יו"ט־נומער
אין טעקסט 40	60
נאָכ'ן טעקסט 12	18

אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט

נעקראָלאָגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס א חודש מיט אָפּטראָגען א היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש, אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ — 1 דאָל.

פאַר'ן אינהאַלט און טער מין פון די אַנאָנסען איז די פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט

רעדאַקציע, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערווייסען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. redak. „Najer Folksblat". Piotrkowska 81.